

Здравствено обезбеђење војних пензионера

НЕДОСТАЈЕ НОВАЦ ЗА ЛЕКОВЕ

Наш народ је изнедрио изреку за случајеве када нешто изразито недостаје: „Нема ни за лек“. Међутим, да лекова нема ни за лек, може да се догоди већ ове године уколико се не предузму свестране мере за ублажавање хроничног недостатка новца за потребе које живот значе.

Судећи по одобреном буџету за 2016. годину издвајање за лекове и санитарски материјал неће „покрити“ потребе за ту сврху, па се озбиљно намеће питање како дочекати крај децембра без неопходних лекова и потрошних средстава. На стручним скуповима санитарних органа тај проблем је разматран и истакнут као област за коју треба хитно пронаћи одговарајуће решење.

Удружење војних пензионера Србије с тим у вези непрестано прати ситуацију и више пута се обраћало надлежним институцијама, захтевајући да се увећају издвајања за лекове, онако како је регулисано „позитивним прописима“. У децембру прошле године главна тачка Главног одбора Скупштине УВПС односила се управо на здравствено обезбеђење и лечење. Скуп су присуствовали челници Управе за војно здравство Министарства одбране, санитарске службе Генералштаба Војске Србије, Војномедицинске академије и војномедицинских установа. Тада су транспарентније и наглашеније него у претходним годинама анализирани и проблеми везани за набавку, дистрибуцију и издавање лекова.

Проблем са лековима тиња већ четврту годину, али је до сада, захваљујући унутрашњим резервама, прелазним залихама, домаћинским пословањем и другим мерама успешно превазилажен. Главни разлог што недостају средства за лекове јесте извесан правни вакуум, настао у вези са исплатом боловања до 30 дана. Наиме, у војним прописима донедавно није децидно регулисан извор финансијских средстава за те сврхе, па су она обезбеђивана из доприноса за здравство. Прошле године, на пример, са конта за набавку лекова пребачено је 600 милиона динара која су утрошена за надокнаду боловања до 30 дана професионалним војницима. Да ситуација буде драстичнија, РФЗО редовно измирује своје обавезе, паре одлазе у републички буџет, а не на рачун ВМА, који је укинут, па се од пара војних осигураника у војноздравственим установама, понајвише у Војномедицинској академији лече и цивили.

У цивилним здравственим установама, међутим, средства за боловање здравствених осигураника до 30 дана, како је регулисао закон, обезбеђује послодавац. Средства из Фонда здравственог осигурања се ангажују само за боловања која трају дуже од једног месеца.

После обраћања Удружења војних пензионера Србије Министарству одбране да боловања до месец дана не треба исплаћивати из Фонда за

социјално осигурање војних осигураника (Фонд СОВО), то јест са конта предвиђеног за лекове и потрошни санитарски материјал, предузете су одговарајуће мере. Тако је прописом о платама регулисано да се тај део расхода покрива из буџета Министарства одбране. У складу са таквом регулативом у нацрту биџета за 2016. годину Министарство одбране је захтевало да се у републичком буџету обезбеде посебна средства. С обзиром на чињеницу да су захтеви корисника републичког буџета увек већи од могућности, то јест од реалних прихода, Министарство за финансије је захтевало да се и ове године примени пракса из претходне две године, то јест да се боловања до једног месеца исплаћују из Фонда СОВО намењеног за набавку лекова. То решење ће се и те како одразити на обезбеђење потребних количина лекова и потрошног санитарског материјала. Неке рачунице показују да су наменска средства довољна да се презими само прва два-три месеца. С обзиром да су планирана и посебна средства за оверене рецепте, то јест за надокнаду цивилним апотекама које издају лекове на основу оверених рецепата војних здравствених установа, вероватно је да ће средстава за лекове бити довољно само до краја прве половине године.

Недостатак средстава за набавку лекова по свему судећи највише ће погодити војне пензионере. Према подацима Светске здравствене организације човек животног доба изнад 65 година у просеку болује од три хроничне болести. То значи да је принуђен да, уз храну и воду, свакодневно узима прописане лекове. Трошкови за лекове нису мали, тако да се не могу обезбедити ангажовањем личног динара пензионера. Ако се ове доде и чињеница да се године сумава позитивна листа лекова, то јест оних лекова који се обезбеђују из доприноса за здравствено осигурање, и да војни пензионери из свог џепа плаћају „допунске“ лекове, онда је манварски простор сасвим сужен.

Војни пензионери током обављања захтевних дужности, препуним напорима, опасностима и стресовима нарушавали су сопствено здравље, жртвујући оно највредније – здравље. Због узвишене мисије које су обављали у корист свога народа нису жалили труда нити се освртали на услове који негативно утичу на здравље. Нарочито тешко било је у трупи. Обука војника најчешће је извођена под отвореним небом. Ни киша, ни снег, ни ветрови, мразеви ни врућине нису обустављали обуку. А човек није саткан од челика...

Логоровања су била редовна и лети и

зимом. Вежбе су компоноване да дочарају најтеже ратне ситуације и метеоролошке услове, које старешина треба да превазиђе реагујући правовремено и на одговарајући начин. Споменимо и гађања, даноноћно чување граница, одговорност за животе војника... Све то нагризло је здравље подофицира и официра, нарушавајући хармонију у организму.

Лекови су прека потреба. Без њих се једноставно не може. Наш народ је изнедрио изреку за случајеве када нешто изразито недостаје: „Нема ни за лек“. Међутим, да лекова нема ни за лек, може да се догоди већ ове године уколико се не предузму свестране мере за ублажавање хроничног недостатка новца за потребе које живот значе.

У последње време регистрован је раст оверених рецепата за лекове, што је поуздан знак да лекова у војним апотекама нема у потребним количинама. Може се очекивати да ће део потреба за лековима у овој години бити решен дуговањима, то јест пребацивањем исплата за наредну годину.

Министарство одбране ће свакако морати озбиљно да се сучели са проблемом лекова јер је залиха средстава на неком другом конту, како би се надокнадио минус за лекове, рећиће носиоци појединих задатака и финансијсти.

Можда ће се решење пронаћи ако се у републички буџет слије више пара него што је планирано, па да се та средства усмере на лекове. У ту сврху могуће је ангажовати и буџетску резерву. У сваком случају ситуација захтева хитно реаговање јер време цури, а потребно је обезбедити и простор за расписивање и реализацију тендера за набавку лекова.

Корисници здравствених услуга у систему одбране свакако неће бити остављени без лекова. Због тога је наступило и крајње време када треба регулисати ову област. Довољно је само да се надокнаде средства која су са конта лекова пребачена на надокнаду боловања до 30 дана. Да ли је то једноставно или компликовано, знаће се, вероватно, током марта. Удружење војних пензионера ће учинити све из своје надлежности да снабдевање лековима војних осигураника не буде доведено у питање.

У име здравља очекује се брзо и свестрано решење.

Звонимир ПЕШИЋ

Годишњи скуп припадника Централног апотекарског складишта

БРИГА О ЗДРАВЉУ ЉУДИ

Када је о лековима реч ова година биће најтежа у последњих пет лета. Уз обезбеђење потребних новчаних средстава треба предузети и друге мере да медикамената до краја године буде у довољним количинама

Као и све институције и јединице у систему одбране и припадници Централног апотекарског складишта (ЦАПСК) ових дана имали су годишњу анализу реализације послова из делокруга рада те установе. С обзиром на то да од њиховог рада зависи планирање, набавка, пријем, чување, одржавање и дистрибуција лекова за војне осигуранике у Србији, ни најмање није чудно што су скупу присуствовали заступник начелника Управе за војно здравство МО пуковник др Угљеша Јовичић, Фонда за СОВО, затим представници Војномедицинске академије, Удружења војних пензионера Србије, Центра војномедицинских установа Београд, Генералштаба ВС и других институција.

На скупу су детаљно разматрана сва питања која се тичу лекова, а излагања учесника била су илустрована бројним примерима, које су подупрли читавом лепезом разноврсних података. На основу свих тих чињеница веома је једноставно реконструисати активности припадника Централног апотекарског складишта у протеклих дванаест месеци. Тај мали али марљив колектив све задатке у 2015. години испунио је упркос веома неповољним условима који су пратили реализацију утврђених задатака.

О условима у којима су реализовани послови из делокруга рада ЦАПСК говорио је први старешина те установе потпуковник Јаков Ђук. Током прошле године реализовано је 907 ставки за лекове. Рад складишта пратила су два недостатка – мањак кадрова и помањкање новчаних средстава за набавку

лекова и санитарског потрошног материјала.

На основу изложених података може се закључити да је и сложен и обиман систем набавке лекова путем тендера учинио да је прва набавка у прошлој години обављена тек током минулог октобра. Стога би надлежни органи из система одбране требало да пронађу

друге механизме за јавне набавке, како процедура не би била кочница у реализацији планираних куповина лекова, а посао био завршен у складу са законом.

Поптуковник Јован Бадаревић реферисао је о томе шта су током године предузимали надлежни референти у области оперативних и општих послова. Потом су уследили „рапорти“ Првослава Биочанина, Ивице Тодоровића, Зорице Цветковић, Славице Белчевић, Зорана Миленковића и Милана Пешића.

Скупу се обратио и мр сц. др Часлав Антић, члан Извршног одбора ГО УВПС који је присутне поздравио у име председника Удружења Љубомира Драгањца, наводећи да се Удружење више пута обрађало Министарству одбране са захтевима за попуњу недостајућим кадром санитарских установа и ВМА. Обавестио је припаднике о томе да је Главни одбор УВПС децембарску седницу у највећем делу посветио војном здравству и да је анализирана актуелна ситуација, а од

надлежних институција затражени одговори на питања и недоумице. Удружење је благовремено реаговало на дописе из општинских и градских одбора УВП, настојећи да проблеме реши у сарадњи са надлежним институцијама војног здравства. Посебно је апострофирао недостатак новца за лекова, напомињући да за медикаменте треба хитно пронаћи решење, јер би у противном и те како били погођени војни осигураници старије животне доби. Заложено се да се средства намењена лековима наменски употребе.

Учесници у анализи изнели су податак да расте број рецепата за лекове антидепресиве и оних којима се лечи карцином простате, из чега треба извући одговарајуће поуке. Постављено је и питање како изаћи пред народ (војне осигуранике) ако се догоди да лекова не буде ни за лек. Шта ће се догодити када у крајњем ни ВМА не буде имала довољно лекова?

Доктор Мира Антуновић, представник ВМА нагласила је да свака кутија лекова треба да буде оправдана потребом. Она је обавестила присутне да новца неће бити ни за набавку потребних медицинских уређаја и апарата.

Капетан фрегате Драган Радошевић из Фонда СОВО рекао је да лекова физички неће бити, али да ће се до њих долазити овером рецепата, то јест преузимањем медикамената из цивилних апотека. Он је истакао да је смањивањем плата и пензија смањен прилив новчаних средстава у Фонд СОВО.

Вршилац дужности начелника Управе за војно здравство МО пуковник др Угљеша Јовичић упутио је речи похвале колективу Централног апотекарског складишта на уложеном труду и свестварене резултате током 2015. године. Навео је податке о недостајућем

фармацевтском кадру, што се лоше рефлектује на издавање лекова војним осигураницима. Позвао их је да максимално раде на рационализацији снабдевања лековима. Споменуто је и податак да Центар војномедицинских установа Београд у здравственом смислу опслужује чак 40.000 војних осигураника, што је велика обавеза. Заложено се за сталну циркулацију лекова између војномедицинских центара.

На скупу су изнета и ускуства у снабдевању лековима у режији наших мировних мисија ангажованим у државама где тињају сукоби

З. П.

Током скупа изнето је мноштво значајних података

Сумирани резултати у 2015. години

ДОБАР БИЛАНС

Градски одбор УВП Чачак одржао је 29. децембра минуле године седницу у проширеном саставу. Председник Ђуро Јовановић поднео је том приликом извештај о раду.

Помоћ коју су чланови Градског одбора пружили корисницима војних пензија састоји се у редовном и благовременом обавештавању у вези са остваривањем права на ванредно усклађивање пензија. Укупно 241 кори-

сника војне пензије остварило је могућност да им се помогне у састављању поднесака за остваривање законом утврђених права. Посредством канцеларије ГрОД заинтересованима су упућиване смернице за спровођење вансудског поравнања у РФ ПИО. У Филијали Чачак, укључујући и испоставе у Горњем Милановцу, Лучанима и Ивањици потписано је 526 уговора о вансудском поравнању. Достављено је 144 поднеска о одрицању од тужбеног захтева са пријемним штамбиљем суда.

КВП здравствену заштиту остварују на основу Уговора о пословно-техничкој сарадњи који је Фонд за социјално осигурање војних осигураника закључио са

РФЗО. Примарни ниво здравствене заштите остварују се у цивилним здравственим установама (домовима здравља). Да би војни осигураници остварили право на преглед и лечење у војноздравственим установама изабрани лекари домова здравља издају упут за специјалистички преглед и путни налог за путовање болесника изван места боравка (у ВМА). Надлежни орган за оверу докумената у вези са помагалима и за опоравак у бањама у надлежности је Команде 2. бригаде КоВ.

Комисија за опоравак посетила је 19 тешко болесних или непокретних КВП. Током посета уручени су им пригодни поклони и пружена помоћ у набавци леко-

ва и обезбеђењу медицинских помагала. Захтев за једнократну новчану помоћ поднела су два корисника војне пензије, којима је и додељена. Породицама 16 преминулих КВП пружена је помоћ у остваривању права на помоћ. Оверено је 75 здравствених књижица за чланове породице који имају право на здравствену заштиту преко носиоца осигурања. Послато је 550 захтева за рефундацију путних трошкова по основу путовања на ВМА. Током године планирана су и реализована два излета.

На подручју Чачка, Лучана и Ивањице живи 435 корисника војних пензија. Њих 406 или 93,33 одсто. Учлањено је у УВПС.

Ило Михајловски

Колико се дуго чека на поједине прегледе на кабинетима ВМА

ДАН ДО ШЕСТ МЕСЕЦИ

После обраћања председника УВПС Љубомира Драгања надлежним институцијама у систему одбране поводом стања и проблема у војном здравству, из Војномедицинске академије је стигао одговор на питање колико се на појединим кабинетима чека на преглед. Већи део тог дописа доносимо у изворном облику:

„Са пресеком стања 20. 01. 2016. године у кабинетима Специјалистичке поликлинике, осим на реуматолошком, неуролошком, кардиолошком и кабинету за пластичну хирургију, нема чекања. Прегледи се заказују данас за сутра или данас за прекосутра за војне осигуранике. Такође, ради ефикаснијег прегледа активних војних лица и њиховог бржег враћања у јединицу, у свим кабинетима су пре подне у времену од 9 до 9,20 часова остављена два слободна термина. У то време без заказивања активна војна лица могу доћи са упутом изабраног лекара и да буду одмах прегледани (у прилогу акта достављамо и листу заказивања термина).

Што се тиче функционалних дијагностика, листа чекања је:

- **КАРДИОЛОГИЈА:** Холтер ЕКГ+ТА: АВЛ од 10-20 дана, војни пензионери и чланови породица 2 до 3 месеца; Ергометрија: АВЛ од 10 дана, војни пензионери и чланови породица до 3 месеца; УЗ срца: АВЛ од 10 дана, војни пензионери и чланови породица 2 до 3 месеца; Стрес ЕХО: војни пензионери и чланови породица (септембар-октобар 2016).

ПУЛМОЛОГИЈА: нема листа чекања за бронхоскопију и спирографију.

- **ЕНДОКРИНОЛОГИЈА:** за војне осигуранике за ехо преглед и специјалистички преглед нема чекања.

- **НЕФРОЛОГИЈА:** за војне осигуранике нема листи чекања. Прегледи се заказују у зависности од приспећа лабораторијских анализа или других захтеваних консултативних прегледа.

- **ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЈА:** Колоноскопија 5-6 месеци; Ректоскопија 1 месец, Гастроскопија 2 месеца; Ехо абдомена 15 дана, ЕУС 15 дана, ЕРЦП 15 дана. Пацијенти који имају симптоме и знакове „аларма“ прегледају се у року од 7 дана.

- **ОФТАЛМОЛОГИЈА:** Ласерфототокоагулација ратине за војне осигуранике заказује се у оквиру месец дана. Преглед за рефрактивну хирургију за војне осигуранике заказује се за крај марта 2016. године; Операција Excimer Laserom (PRL i LASIK) заказана је за 23 војна осигураника, а заказивање се врши по датуму прегледа. Остала офталмолошка дијагностика (КВП, ОЦТ, ФА, УЗ, ОРТОПИКА, НАГЕЛ и ПАНЕЛ) за војне осигуранике се врши одмах у оквиру 1 до 2 дана, тако да не постоји листа заказивања.

- **ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЈА:** Ендоскопске интервенције, војни осигураници заказани су до 26. 02. 2016. године. Аудиовестибулометрија - војни осигураници заказани су до 22.02.2016. године.

- **НЕУРОЛОГИЈА:** ЕЕГ преглед, АВЛ војни пензионери и чланови породица – 1 дан; ЕМНГ преглед, за АВЛ први слободан термин је 03. 03. 2016. године, а за војне пензионере и чланове породица први слободан термин је 26. 4. 2016. године.

- РАДИОЛОГИЈА:

Магнетна резонанца – прегледи:

• за неурорадиолошке процедуре: за АВЛ попуњени су термини до 07. 11. 2016. године; за војне пензионере и чланове породица попуњени су термини до краја 2016. године.

• прегледи коштано-зглобног система: за АВЛ попуњени су термини од 08. 06. 2016. године; за војне пензионере и чланове породица попуњени су термини до 06. 06. 2016. године.

• Преглед абдомена, мале карлице, ентоерографија: за АВЛ попуњени су термини до 31. 03. 2016. године; за војне пензионере и чланове породица, попуњени су термини до 19. 05. 2016. године.

МСЦТ прегледи – скенер: за све прсте прегледа војни осигураници чекају до месец дана од дана јављања.

ЕХОТОМОГРАФСКИ прегледи: АВЛ се заказују по приоритету, а за војне осигуранике и чланове породица термини су попуњени до почетка маја 2016. године.

ДОПЛЕРСОНОГРАФСКИ прегледи: за АВЛ се заказују по приоритету, а за војне осигуранике и чланове породица термини су до почетка маја 2016. године.

НАПОМЕНА: презентовани подаци су само за амбулантне прегледе, с тим да се на истим апаратима прегледају и хоспитализовани пацијенти, у зависности од индикација и редова хитности, односно стања угрожености здравља. Листа чекања на преглед магнетне резонанце је дуга и због чињенице да МР апарат у току 2015. године није радио у три наврата у укупном трајању од скоро четири месеца.

Војномедицинска академија је установа која пружа терцијарни ниво здравствене заштите, па пацијенти који не захтевају хитну медицинску помоћ, прегледе заказују према налазу и упуту лекара из примарне или секундарне здравствене заштите. Приоритет у прегледу војних осигураника дат је на свим кабинетима и функцијским дијагностикама тако што се дневно заказује 70 одсто војних, а само 30 одсто осигураника РФЗО. Хитни случајеви се збрињавају 24 часа у Центру хитне помоћи ВМА и војни осигураници не чекају на прегледе. Хоспитално лечење је исто приоритет и свакога дана на свим клиникама ВМА има довољан број постеља, а пацијенти се примају у зависности од медицинских индикација.

Основни проблем због дугог чекања на поједине дијагностичке процедуре је недостатак апарата и уређаја, као и мањих кварова, нарочито средњег.

Војномедицинска академија стално указује на старост и недостатак апарата и уређаја, као и на чињеницу да је све мање кадрова на клиникама, што због одласка у пензију, тако и због чињенице да припадници ВМА учествују у мировним мисијама под окриљем Уједињених нација и Европске уније.

Војномедицинска академија предлаже хитну попуњу управљених формацијских места, нарочито у Сектору за лечење, а посебно наглашава потребу набавке нових уређаја и апарата.

Удружење војних пензионера Србије очекује од својих чланова да путем писама и имејлова, општинским и градским организацијама УВПС, или директно Извршном одбору УВПС (Београд, Браће Југовића 19), доставе опис конкретних случајева и податке о прегледима и лечењу, а и предлоге у вези са ефикаснијом здравственом заштитом војних осигураника.

Поступци у случају одбијања дела тужбеног захтева због застарелости

УВЕРЕЊЕ ЗНАЧИ ПРИЗНАЊЕ ДУГА

У случајевима покренутих парница за наплату дуга за 11.06 одсто, где није прихваћено вансудско поравнање могуће су три ситуације у погледу одбијања дела тужбеног захтева због застарелости:

Да се предмет налази пред другостепеним судом по жалби туженог,

Да је донета првостепена пресуда, а рок за жалбу није истекао, и

Да главна расправа још није закључена, односно првостепена пресуда није донета.

У свим случајевима оштећени треба најпре да од Фонда ПИО прибаве Уверење о висини насталог дуга, које у ствари значи писано признање дуга.

То Уверење треба у првом случају доставити другостепеном суду уз поднесак којим се тражи да суд то има у виду приликом одлучивања по жалби, тако што ће жалбу уважити и првостепену пресуду преиначити уважити тужбени захтев и у том делу.

У другом случају наведено Уверење треба приложити уз жалбу, са истим напред наведеним предлогом.

У трећем случају наведено Уверење треба доставити првостепеном суду с предлогом да се по том основу приговор застарелости одбије као неоснован и утужени износ досуди у целини.

У случајевима где је део тужбеног захтева правноснажно одбијен због застарелости може се на основу наведеног Уверења поднети захтев за понављање поступка.

Питања у вези са здравственим обезбеђењем војних пензионера

КЉУЧ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

Председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац обратио се институцијама из система одбране, надлежним за бригу о здрављу и лечење војних пензионера – Фонду за СО-ВО, Управи за војно здравство МО, Војномедицинској академији, Генералштабу ВС и другима – питањима постављеним на последњој седници Главног одбора Скупштине РС или искрслим после тог скупа, уз молбу да одговоре на постављена питања из свог делокруга деловања. Питања доносимо у целости:

1. Листа индикација за коришћење медицинске рехабилитације донета је 2006. године и веома је рестриктивна. Када ће она бити иновирана и усклађена са листом у РФЗО која је 2008. године проширена и који су разлози да се уместо предвиђених 21 или 30 дана, у већини случајева за рехабилитацију одобрава само 14 дана?

2. Када ће и војним осигураницима оболелим од дијабетеса бити омогућено да о трошку Фонда СОВО проведу 10 дана у хотелу „Меркур“ у Врњачкој Бањи? За осигуранике РФЗО то право се примењује од 2008. године.

3. Ко је надлежан за доношење Правилника о накнади трошкова исхране у случају одласка на преглед ван места боравка, као и Правилника за побољшање материјалног положаја пензионисаних војних осигураника? Чланство захтева да се неодложно донесу законите одлуке којима би се поново успоставила наведена права.

4. Ко је надлежан за израду територијалне шеме ослањања за исплату путних трошкова код предаје налога за путовање? Услед непрецизно дефинисане шеме, исплата путних налога касни два, три, па и више месеци.

5. Постављено је питање превоза посмртних остатака од ВМА или Војне болнице Ниш до неког места у унутрашњости, где родбина жели да сахрани покој-

ника. Ко сноси трошкове превоза?

6. Војним осигураницима који живе у Суботици, а имају изабраног лекара у војној амбуланти у Бачкој Тополи, где остварују примарни ниво здравствене заштите, ускраћено је право на наплату путних трошкова од Суботице до Бачке Тополе и обратно (удаљеност око 35 км). Ко је донео одлуку о укидању наплате трошкова и да ли ће се тај проблем решити?

7. Да ли је планирано повећање формације санитетских одељења? Поред примерног рада ових одељења у многим местима, корисници војних пензија касно дођу на медицинско збрињавање или не буду прегледани у заказаном дану.

8. Исплата путних трошкова касни 2 – 3, па и више месеци због постојеће шеме ослањања. (пример: места у Поморављу предају налог у месту где живе, тај путни налог иде на Пасуљанске ливаде, па у Крушевац, преко КоВ у Нишу за Београд, из Београда у Пожаревац, где се налог обрађује и доставља Фонду СОВО за наплату). Предлог везати ова места за прву групу Фонда СОВО у Крагујевцу. Слична је ситуација на целој територији републике Србије.

Питање: Ко је надлежан за израду шеме ослањања и да ли ће се стање по овом питању побољшати?

9. Готовинско плаћање прегледа на МР, УЗ, скенеру или неком другом апарату и заказивање прегледа у жељеном дану је узрок да војни осигураници те прегледе чекају и по години дана. Да ли је могуће да се сваког дана за ове прегледе део капацитета стави на располагање војним осигураницима?

10. Има података да се лекови намењени за војне осигуранике, купљени од доприноса за здравствено осигурање троше за лечење осигураника РФЗО.

Питање: Да ли је то тачно и да ли РФЗО та средства рефундира и шта повратно добија ВМА?

Примедбе на поступање дела адвоката у поступцима за наплату закинутог дела војних пензија

ГДЕ СЕ ДЕДЕ ЕТИКА

Систематско и упорно доказивање правде да и војним пензионерима припада ванредно усклађивање пензија од 1.1. 2008. године, које је безмало осам година плански водило Удружење војних пензионера Србије, значајно су подупрли адвокати. Већина њих је часно, честито, предано и стручно водило судске поступке, помажући тако пензионисане подофицире и официре да остваре своје Уставом и законом утврђено право. Неки од истакнутих адвоката сјајним поднецима судовима значајно су допринели да се учине преко потребни пробоји на путу за остварење закинутих права. У часу када војни пензионери масовно остварују оно што су им чиновници оспоравали, тренутак је да се адвокатима ода признање за све оно што су за војно-пензионерску популацију учинили.

Ових дана, међутим, више војних пензионера обратило се Удружењу, наводећи некоректне поступке дела адвоката у поступцима за остваривање права и наплату настале штете.

У време док је била актуелна понуда РФ ПИО за поравнање дуга, неки адвокати нису хтели својим клијентима да дају првостепену пресуду основних судова о надокнади штете, са којима су могли да се поравнају за део дуга који није обухваћен вештачењем или није признат (2008. и 2009. године) због застарелости. Притом су им наводили да ће ако наставе судским путем да остварују своја права домоћи се много веће суме новца. Нису наводили да за сада надлежни судови не признају надокнаду за те две године, те да ће ради наплате тог дела бити потребно да се и даље води судски поступак, без гаранције да ће се и добити.

Неки адвокати захтевају од својих клијената да им дају уговорену награду и за део за који су се поравнали са РФ ПИО. Посебно бode очи приступ једног од адвоката који за уложени део новца (судски трошкови) којим је финансирао судске таксе од свог клијента захтева да му исплати и камату на уложени новац.

Многи пензионери наводе да им адвокати, приликом наплате судских трошкова не пружају обрачун обавеза, па сумњају у укупан износ рачуна.

Највише примедби односи се на нељубазност адвоката од како је Влада Републике Србије донела закључак о признавању права на ванредно усклађивање пензија и поравнање са РФ ПИО. Нису имали времена да својим клијентима изнесу шта би остварили ако би се поравнали у целости или за онај део који није признат, односно за део који није обухваћен вештачењем. При томе су се ти адвокати, како су нас обавестили војни пензионери, потпуно навијачки били за варијанту наставка судских процеса.

Уговорена награда за успешно остварење права на усклађену пензију и надокнаду штете код већине адвоката износила је 10 одсто, али није мали ни број оних који су од својих клијената захтевали чак 15 одсто.

Удружење војних пензионера настоји да сагледа све поступке адвоката који нису у складу са прописима и етиком те професије. Стога упућује молбу војним пензионерима који имају с тим у вези одређена запажања да их уступе градским-општинским одборима, уз могућност да се писменим путем обрате и Извршном одбору Главног одбора УВПС. Ваше примедбе и сугестије очекујемо до краја јануара.

На основу прикупљених података Удружење ће из своје надлежности предузети одређене мере.

Повећање износа укупног прихода по члану породице за доделу социјалне и хуманитарне помоћи

У СКЛАДУ СА РАСТОМ ПЕНЗИЈА

Након повећања пензија за 6,57 одсто од 1. новембра 2015. године, Извршни одбор ГО УВПС је донео одлуку да се износ укупног прихода по члану издржаваног члана породичног домаћинства од јануара 2016. године повећа из члана 5. Правилника за тешки материјални положај са 15 на 16 бодова или са 10.735,65 динара на 11.451,36 динара.

Рефундација учешћа корисника или члана његовог породичног домаћинства кога је корисник здравственог осигурања повећа са 30 на 32 бода или са 21.471,30 динара на 22.902,72 динара.

Нови износи укупног прихода по члану домаћинства примењују се од 1. јануара 2016. године и захтеве са новим износом просека достављати од јануара 2016. године.

Откривена спомен-биста војводи Степи Степановићу у Дому Војске Србије

У СЛУЖБИ НАРОДА

У оквиру пројекта Медија центра „Одбрана“ – обележавање значајних јубилеја из српске ослободилачке историје и чување сећања на личности које су допринеле напретку војске, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић открио је 15. јануара спомен-бисту војводи Степи Степановићу у главном холу Дома Војске Србије, у присуству Његове светости патријарха српског господина Иринеја. Тој свечаности присуствовала је и делегација УВПС са председником Љубомиром Драгањцем на челу.

Генерал Диковић је истакао да је реч о једном од највећих војсковођа у српској историји и најмаркантнијој личности тога доба.

Од првог дана када је обукао војничку униформу па све до краја живота увек је био у служби народа, за част и достојанство своје отаџбине. Тешка и богата војничка каријера, крунисана командовањем Другом армијом српске војске од Првог балканског рата па до завршетка Првог светског рата. Креатор прве и велике победе савезника у Првом светском рату, на Церу, трасира путоказ свих слободољубивих који знају шта бране и за шта се боре да могу победити, без обзира на јачину и моћ непријатеља – нагласио је начелник Генералштаба.

Према речима директора Медија центра „Одбрана“ пуковника Стевице С. Карапанчина, име војводе Степе изговарало се са посебним поштовањем. Пуковник Карапанчин је, такође, подсетио да је војвода Степа, као председник Народне одбране у пензионерским данима, један од најзаслужнијих за подизање Ратничког дома, садашњег Дома Војске.

У наставку свечаности, у присуству Његове светости патријарха српског господина Иринеја промовисано је најновије издање Медија центра „Одбрана“, књига пуковника Стевице С. Карапанчина „Верска служба у Војсци Србије – Утицај на операције Копнене војске“. О књизи су, уз аутора, говорили и рецензенти др Богољуб Шијаковић и пуковник др Раде Славковић.

Патријарх српски Иринеј, након промоције, уручио је пуковнику Карапанчину, у име Светог архијерејског синода, високо одликовање Српске православне цркве Орден светог краља Милутина за вишегодишње несебично залагање на увођењу и унапређењу верске службе и војног свештенства у Војсци Србије, као и на личном доприносу за отварање и опремање капеле светог краља Милутина у Дому Војске Србије.

У програму свечаности учествовали су и хор „Српски православни појци“, драмски уметници Биљана Ђуровић и Тихомир Арсић.

Патријарх српски Господин Иринеј освештао је и параклис и одслужио прву архијерејску литургију за засполене у Дому Војске Србије и госте. Његовој светости саслуживали су главни војни свештеник Војске Србије Слађан Влајић и архијерејски намесник прота Бранко Топаловић.

Годишњица погибје Едварда Русијана

ОДАТА ПОШТА ПИЛОТУ

Поводом 105. година од погибје Едварда Русијана, представници УПВЛПС положили су цвеће крај споменика на месту његове погибје у Доњем граду Београдске тврђаве и на Новом гробљу. Присутствовали су и представници Вазду-

хопловног савеза Србије и отправница послера амбасаде Републике Словеније, госпођа Матеја Норич Штамцар војни изасланик Републике Словеније у Србији, пуковник Дамјана Јуркович, и други поштоваоци дела тог pilota.

Годишњица новосадске рације

ДА СЕ НИКАДА НЕ ПОНОВИ

Поменом и полагањем венаца у Новом Саду је 22. јануара обележена 74-годишњица Новосадске рације, злогласне акције окупационих снага у Другом светском рату, једног од најтрагичнијих догађаја у историји града, у којој су мађарске окупационе фашистичке власти убиле, или живе гурнуле под лед залеђеног Дунава, између 1300 и 1700 Срба, Јевреја и Рома, житеља Новог Сада, међу којима и велики број жена, деце, старца.

Грађанима, окупљеним на платоу испред споменика „Породица“ на новосадском Кеју жртава рације, обратио се Милош Вучевић градоначелник Новог Сада.

После времена зла, после јануара 1942. године, наш Нови Сад се издигао, као феникс, али из ледене гробнице у којој су остали људи од којих је био саздан, читаве породице, читаве генерације – рекао је, између осталог, Вучевић и поручио како достојанствено сећање није никада и неће никада признати освету и нетрпељивост према другачијем, али да никада нећемо престати да се сећамо.

Уз саслужење новосадских свештеника и ђакон помен Српске православне цркве жртвама рације служио је Епископ јегарски Јероним, док је комеморативни обред Јеврејске заједнице, помен и беседу одржао врховни Рабин Србије Исак Асиел.

Мађарска војска, жандармерија и Државна краљевска полиција су са рацијом отпочели у рано јутро 21. јануара 1942. године претресима и хапшењима грађана и читавих породица. Поједине невинне жртве окупатор је убијао одмах на улици, део је одводио до новосадског купалишта „Штранд“ и тамо их убијао и бацао у Дунав, док је део људи једноставно изводио до обале и тамо их убијао, или их живе бацао под лед. Новосадска рација трајала је три дана, а како су поред житеља Новог Сада, у периоду од 4. до 29. јануара 1942. године, страдали и житељи околних и других места Војводине, рачуна се да је у пиру окупатора побијено и под лед бачено неколико хиљада људи.

Током комеморације председница Скупштине града Јелена Црногорац и представници омладине Јеврејске општине и Матице Ромске, Мина Гусман и Милан Николић са брода „Шабац“ Речне флотиле, уз звуке бродских сирена, спустили су венац у воду Дунава, док је војни свештеник Прве бригаде капетан Ђорђе Стоисављевић са брода упутио кратку молитву за вечни покој страдалима.

Помену жртвама рације, који су заједнички организовали Град Нови Сад, Јеврејска општина и Епархија Бачка, поред великог броја грађана, а у програму обележавања 74. годишњице новосадске рације учествовали су хорови Саборне цркве „Свети Георгије“ и Јеврејске општине „Хашира“.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Промоција књига

ДВА ВРЕДНА ИЗДАЊА

У Атријуму Дома Војске Србије 27. јануара промовисана су нова издања чланова Удружења ветерана војнообавештајне службе Србије, књиге проф. др Владимира Шепеца „Метода ефикасније процене борбене ситуације“ и Драгана Ђукића „Српско-енглески обавештајно-безбедносни појмовник“.

На промоцији су говорили: проф. др Бранко Крга, генерал-пуковник у пензији; проф. др Зоран Крсмановић, пуковник у пензији; Томислав Ђурин, амбасадор и пуковник у пензији; пуковник проф. др Милан Опачић и аутори.

М. М.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у децембру 2015. године

СОЛИДАРНОСТ НА ДЕЛУ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 12. јануара 2016. године, размотрио захтеве достављене у децембру 2015. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника,

ОпОр Нови Београд ОС: 32.000,00 - по члану 9.016,82 динара,

ОпОр Ниш МГ: 29.000,00 - по члану 11.083,58 динара, **ОпОр Вождовац** ОЖ: 32.000,00 - по члану 8.524,01 динара,

ОпОр Чукарица СГ: 32.000,00 - по члану 8.048,15 динара,

ОпОр Панчево ЈН: 32.000,00 - по члану 7.880,81 динара,

ОпОр Земун АД: 32.000,00 - по члану 10.347,22 динара,

ОпОр Панчево РМ: 32.000,00 - по члану 10.363,96 динара,

ОпОр Ниш ТБ: 32.000,00 - по члану 8.188,62 динара,

ОпОр Лесковац ЈН: 32.000,00 - по члану 7.711,83 динара,

ОпОр Лесковац ИО: 32.000,00 - по члану 8.334,08 динара,

ОпОр Сремска Митровица БД: 25.000,00 - по члану 10.575,73 динара,

ОпОр Крагујевац ГМ: 29.000,00 - по члану 10.763,61 динара

ОпОр Зајечар МД: 39.000,00 - по члану 5.311,07 динара,

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,

ОпОр Крагујевац ГЦ: 15.000,00 - по члану 12.165,85 динара,

ОпОр Вождовац ВС: 30.000,00 - по члану 22.175,37 динара,

ОпОр Обреновац СД: 15.000,00 - по члану 13.063,86 динара,

ОпОр Лозница ТН: 10.000,00 - по члану 14.126,69 динара,

Новчана средства су уплаћена на текући рачун 14. јануара 2016. године

Извршни одбор

О рестриктивном режиму издавања канадских виза држављанима Р. Србије

НА ПОТЕЗУ КАНАДСКИ ПАРЛАМЕНТ

Државни секретар у Министарству спољних послова РС Роксанда Ниџић, после обраћања председника УВПС Љубомира Драгањаца (28. децембра), упутило је Удружењу војних пензионера Србије (25. јануара) акт следеће садржине:

„Поводом проблема рестриктивног издавања канадских виза са којима се суочавају држављани Р. Србије и дописа под горе наведеним бројем и датумом, којим сте се обратили Министарству спољних послова, указујући на проблем који имају војни пензионери и с молбом да се предузму конкретне мере како би се променила садашња пракса, обавештавамо о следећем:

Канада примењује изузет-

но рестриктиван режим издавања виза за носиоце путних исправа Р. Србије, укључујући и носиоце дипломатских и службених пасоша, у складу са одредбама свог Закона о имиграцији и заштити избеглица, из јуна 1993. године, којим је уређен однос према припадницима бивших и активних режима за које Канада сматра да су учествовали, или учествују и кршењу људских права. Представници Владе Р. Србије приликом свих сусрета са канадским званичницима, континуирано покрећу ово питање, међутим, канадска страна указује да је за решење овог питања, односно измену поменутог Закона надлежан искључиво њихов Парламент.

Тим поводом, представник Министарства спољних послова је обавио разговор у Народној Скупштини Р. Србије, 22. јануара о. г, са народним послаником Зораном Бојанићем, председником Посланичке групе пријатељста са Канадом, како би се у процесу решавања овог политичког питања укључили и представници Народне скупштине Р. Србије, а све у настојању да се током 2016. године ова иницијатива разматра у канадском Парламенту и поменути одредбе Закона о имиграцији, које се односе на држављане Р. Србије, ставе ван снаге.

На решавању овог питања интензивно ради и Амбасада Р. Србије у Отави“.

Дружење припадника изузетне генерације официра

КЛАСА ЗА ПОНОС

Припадници 5. класе Војне академије, традиционално се окупљају сваког последњег четвртка у месецу, у хотелу „Бристол“ у Београду. Долазе претежно Београђани и „класићи“ из Србије, а на годишња окупљања и колеге из бивших република СФРЈ. Друже се, међусобно помажу и бране прошлост од заборавља. Боре се да „годинама додају живот“.

Реч је о једној од најмлађих класа по животној доби у историји Војне академије. У тој генерацији је 334 питомца унапређено у први официрски чин. Многи су командовали батаљонима, пуковима и бригадама. Њих десеторица били су команданти дивизија и корпуса, а четворица команданти армија и војних области. Један је био министар одбране а укупно 20 „класића“ обављало је дужност начелника неке од управа или су били помоћници начелника Генералштаба или министра одбране. Више од половине официра те генерације завршило је Командно-штабни академију, а 60 и Школу националне одбране. Из те генерације „израсла“ су и три универзитетска професора. Многи од њих активни су у више удружења, пре свега у Удружењу војних пензионера Србије.

Раде Полић

Стручни скуп о повлачењу Српске војске преко Албаније

ВРЕМЕ СТРАДАЊА И ВАСКРСА

У организацији Савеза потомака за неговане традиција ослободилачких ратова Србије од 1912. до 1920. године у Дому ВС у Београду организован је стручни скуп на коме су учиници значајни покушаји да се из више углова осветли страдање срп-

ске војске и народа током повлачења преко Албаније на Крф и опоравак за „јуриш у отаџбину“. Том скупу присуствовао је и председник УВПС Љубомир Драгањац.

О тој теми говорили су начелник Медија центра „Одбрана“ пуковник Стевица Кара-

панџин, председник Удружења Љубомир Марковић, кустос Српске куће на Крфу Љубомир Самарџић, председник Градског одбора Удружења Павле Лучић и потпуковник у пензији новинар и публициста Лука Николић.

Научна конференција
„Безбедносни изазови
и претње на Балкану“

ЕКСПЕРТИ О САДАШЊОСТИ И БУДУЋНОСТИ

Евроазијски безбедносни форум, невладин организација која сарађује са великим бројем невладиних организација, факултета и института и истакнутим научним радницима и експертима, у 2016. години почела је са радом организовањем научне конференције под називом „Безбедносни изазови и претње на Балкану“.

Удружење је организовано ради остваривања циљева у области безбедности, анализе ратова и оружаних сукоба, одбране и војне делатности, а то су: (1) Праћење и анализа стања безбедности, у свету, са тежиштем на Европи и Азији, (2) Анализа конфликта, ратова и оружаних сукоба, оружаних побуна и тероризма, првенствено у Европи и Азији; (3) Публиковање анализа, студија, монографија и зборника радова о безбедносним проблемима; (4) Изградња свести у народу и ширење истине о томе да линија поделе у Европи изазива милитаризацију и постепено све више угрожава мир у Европи.

Организатори удружења сматрају да ће се резултати рада Евроазијског форума рефлектовати на систем вредности и схватање стања безбедности у свету, региону и Србији, као и на доношење стратешких одлука на нивоу државе око безбедносних дилема и алтернатива у наредном периоду.

Оснивачи Евроазијског безбедносног форума су: проф. др Митар Ковач, генерал-мајор у пензији, проф. др Радомир Милашиновић, проф. др Радован Радиновић, генерал-потпуковник у пензији, проф. др Спасоје Мучибабић, генерал-мајор у пензији и Стојан Батинић, бригадни генерал у пензији.

Конференција је организована у Београду је 29. јануара, а радом конференције руководио је проф. др Митар Ковач, који је и директор тог удружења.

После уводне речи директора удружења, скупу се на тему „Глобализација и Балкан“, обратио проф. др Радомир Милашиновић, а затим је уследило излагање проф. др Радована Радиновића на тему „Однос НАТО према Балкану“. Излагање проф. др Станислава Стојановића било је на тему „Република Србија и безбедност и стабилност на Балкану“, а проф. др Јован Палалић обрадио је тему „Сарадња земаља на Балкану са ОДКБ“.

О „Безбедносној и одбрамбеној политици ЕУ на Балкану“ говорио је проф. др Божидар Форца, а „Национални интереси САД на Балкану“ била је тема за обраћање проф. др Бранка Крпе.

О данашњој руско-америчкој борби за Европу и месту Србије у тој борби говорила је проф. др Мила Алечковић Николић. Конфликтни потенцијал међуетничких тензија на Балкану обрадио је проф. др Зоран Килибарда.

Проф. др Слободан Јанковић излагао је о пројекту „Велике Албаније“ и италијанској балканској политици, а проф. др Митар Ковач говорио је на тему „Општи и регионални безбедносни контекст неутралности Републике Србије“. О еколошкој безбедности на Балкану говорио је проф. др Спасоје Мучибабић, а Гојко Раичевић о Црној Гори између НАТО и неутралности.

Проф. др Предраг Ћеранић излагао је о „Идејним кретањима унутар вехабијског фактора у БиХ“. Тема за Бранка Радуна била је „Српско национално питање у региону“, а за мр Миленка Лаловића „Агресија НАТО на СРЈ 1999. године као модел креирања стања безбедности у свету у складу са интересима Запада“.

Радови ће бити објављени у зборнику радова Евроазијског безбедносног форума, чија је израда у току. Активности удружења могу се пратити и преко интернета, на сајту www.eaбезбедност.org.

М. Ш.

Представљена монографије
43. класе Школе националне
одбране

ГЕНЕРАЦИЈА ОДВАЖНИХ

УДому Војске Србије недавно је одржан сусрет наставника и слушаца 43. класе Школе националне одбране. Поводом сусрета уприличена је и промоција Монографије 43. класе ШНО, чије су издавање финасирали су слушаоци и наставници те класе.

Сусрету су присуствовали начелник ШНО, начелници класе, начелници катедри и командири наставних група и из периода њиховог школовања, као и чланови пордица преминалих слушаца класе.

У име уређивачког одбора на скупу се најпре обратио генерал-мајор у пензији Петар Тркуља. Он је објаснио по чему се то 43. класа издавају од других.

- То је прва послератна генерација официра која је три и по месеца после агресије НАТО на Савезну Републику Југославију пригљена на школовање, то је генерација у којој су слушаоци били чина потпуковника до генерал-мајора, то је генерација која је по успеху до тада била међу најбољима и која је школовање завршила у време обележавања 150 година војног школства Србије. Сви слушаоци ове класе имали су значајно трупно и ратно искуство. Сматара се да ће класа у историји остати упамћена и по томе што су двојица њених слушаца били начелници Генералштаба Војске Србије и који су први пут после 70 година унапређени у чин генерала Војске Србије. То су генерали Милоје Милетић и Љубиша Диковић – рекао је генерал мајор Тркуља. После овог уводног излагања о значају 43. класе, присутнима се обратио аутор књиге, контраадмирал у пензији Бошко Антић.

- Ви сте објавили прву монографију школе коју сте похађали, ниједна друга класа то није урадила. Хвала вам што сте ми указали поверење да је ја напишем. Ово је педесет друга књига коју потписујем, али једна од најдражих и најлепших – није тео да дужи причу контраадмирал Антић, јер како каже, све што има да исприча, већ је рекао у Монографији. Приступне је поздравио и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић, који је био најмлађи слушац у 43. класи ШНО. - Данас је веома значајан дан за нашу класу. Једнако значајан као и онај дан 1999. године када смо дошли у Школу националне одбране с много наде и жеље да је завршимо. Једнако важан као и дан у јулу месецу када смо поред споменика Незнаком јунаку на Авали завршили Школу националне одбране и када смо кренули да користимо знања стечена у школи, али и у рату и НАТО агресији 1999. године – присетио се генерал Диковић и додао да та школа ни по чему не заостаје у односу на сличне школе у свету, штавише због ратног искуства можда је и за корак испред њих.

Потом је аутор књиге, уручио монографије присутним слушаоцима, као и деци и супругам умрлих другова: генерал Милинко Стишовић и пуковници Зоран Солдат, Милисав Радаковић и Стојадин Антић. Примерак Монографије поклоњен је и садашњем начелнику ШНО пуковнику др Мирославу Талијану, а један примерак остаје у архиви 43. класе, која се чува у Војној академији.

Дочек православне Нове године
у хотелу „Бреза“
у Врњачкој Бањи

ДАНИ ДРУЖЕЊА

Уорганизацији Удружења војних пензионера града Пожареваца организован је дочек православне Нове године у хотелу „Бреза“ у Врњачкој бањи.

На централном тргу у Врњачкој бањи поводом дочека православне Нове године, био је приређен и пригодан музички програм. Гостима и домаћинима из Бање, подељена је рибља чорба и „шумадијски чај“ – врућа ракија. У организацији учесника скупа и уз по-

моћ особља хотела, организован је дочек православне Нове године а домаћин се потрудио да простор за дочек буде украшен и услуга буде на највишем нивоу.

Музички бенд „Нектар“ из Чачка, са Рајком Павловићем, на челу, учинио је све да пружи угодно задовољство учесницима.

Приликом повратка из Врњачке бање за Пожаревац, учињена је посета манастиру Жича. Том приликом колеге из руководства Градске организације УВП Краљева, са председником Рајком Марашевићем на челу, били су домаћини посете манастиру У њиховој организацији ангажован је професор Радосав Демовић, који је говорио о историјату манастира.

Д. Страхинић

Запис са планине Тара

ТУ ПОЧИВА И СТАНУЈЕ ЛЕПОТА

Војни хотели а доступни свима. И јефтинији а ништа мање раскошни од других, просечних, који вам чине угођај потпуним. Било за одмор, провод или рекреацију. Са надморском висином преко 1000 метара, права су ваздушна бања за многе бољке.

Било да сте рекреативац, особа којој је потребна рехабилитација, опоравак, или желите да одморите душу од свакодневних брига, политике и свега што вас узрујава, а у жељи да нађете мир и спокој, упутите се на планину Тара, препознатљивој по војним хотелима *Бели Бор* и *Оморика*, и обратно. Грешке нема. Опоравак ће вам бити по жељи и мери. И за то, не морате имати превише дубок џеп. Војни, осредњи, пензионерски је потаман!

Већ су одавно пожутеле новинске странице исписане о Тари као месту где почиње лепота. Пишу се и нове, на начин како је која нова генерација доживљава. А ваља рећи да то није само место где почиње, већ све ове године доказано, где и станује лепота. И одавно су се ту сместили хотел *Бели Бор* и „старија му сестра“ хотел *Оморика*. Војни хотели а доступни свима. И јефтинији а ништа мање раскошан од других, просечних, који вам чине угођај потпуним. Било за одмор, провод или рекреацију. Са надморском висином преко 1000 метара, права су ваздушна бања за многе бољке, посебно асмаичаре, али и за опоравак оних најздравијих које измори радна свакодневница. До њих можете аутобусима, ако идете из Београда, „Ластиним“, „Ракетиним“ или аутобусима других превозника, који вас довозе до врата хотела *Бели Бор* или *Оморике*. Можете и сопственим превозом. Најбрже преко Ваљева и Дебелог брда до Бајине Ваште, одакле сте за неких двадесетак километара на одредишту. Све скупа од Београда око 170 километара. Дужи пут је преко Ужица.

И оно најважније. Цене. О томе лако можете сазнати на интернету или директно позивом на број 031/ 593 530 или 031 593 901. У двокреветној соби цене не прелазе преко 3.000 динара за полупансион у *Оморика* или пуни пансион у *Белом Бору*, зависно од сезоне. Плаћање је могуће и на рате уз чекове.

Хотел Оморика стециште је људи жељних правог одмора

Деца на Тари се организовано играју и забављају

Уз јутарњу кафу - молитвеница

Нешто раскошнија је *Оморика* која има олимпијски базен а и гости хотела *Бели Бор* користе га бесплатно. Један од другог раздваја уређена пешачка стаза дуга око 4-5 километара и представља праву рекреацију. Наравно, може се и колима, од хотела до хотела је око пет километара. А ту су и бројни терени за све игре лоптама, као и они у дворани, где су и фитнес сале, сауна, теретане, тако да нема шта нема. Па чак и за оне мање „активне“.

И мало дискреције. Желећи да вам пренесем импресије и утиске, поранио сам у *Белом Бору*, да уз јутарњу кафицу и молитвеницу испишем у миру ове редове. Тек, то је било само за почетак, јер, у трену, око мене, сјатило се педесетак малишана, смедревских основаца, које је испрени аниматор Врабац за час расанио јутарњим разгибавањем, уз музику и дечије враголије. Трајало је то добрих 45 мину-

та, тако да ми се учинило да сам усред матурантске журке, иако су то били клинци од 8, 9 и 10 година. Чудно, нити је мене то дезорјентисало, нити је дечурлију моје присуство омело да ћускају, цијучу и веселе се школском распусту. Учини ми се, да у ове дане школског распуста, том топлоом хотелском дому више приличи име *Бели борић*, као и утисак како мирноћа и чари планине утичу да праг толеранције буде врло висок, уствари да се сви опуштени, сетно враћамо срећним данима младости и дечијим игралима. Тек, озбиљнија, тиша и мирнија је *Оморика*. Па по оној народној - ко воли нек изволи!

О храни не треба трошити сувишне речи. Здрава, органска, али калорична и обилна, па уколико неупражњавате шетње, пливање и бављење било којим другим видом рекреације, „опасност“ од сувишних килограма постоји.

И оно најважније. Хотел *Бели бор*, је хотел са две звездице. Мислим да му ваља доделити још две. То заслужују људи који овде раде. Било да је о коме реч, њиховој љубавности и њиховом стрпљењу нема краја. Уколико не тражите од птице млеко, нема разумне жеље или захтева који вам неће бити испуњен, или мањег недостатка који неће одмах и уз дубоко извињење бити отклоњен. Раскош надокнађује људскост. То су људи од којих је већина своју младост провела радећи у овим објектима, међусобно су се и ородили, па готово да су постали породични еснаф. И свима је заједничка оданост послу који раде, везаност и љубав за место где су провели младост, госте које позању од њихове ране младости.

Зов природе и домаћинских хотела

И онда не можете заборавити љубавност и топлину од првог корака са рецепције коју предводи стари ас Мирослав, па онда одмах „налећете“ на домаћински однос шефа ресторана Деспота, конобара, куvara, међу њима најодговорнијег шефа Мирка, те куvariце Славице и свих других који чине да се осећате пријатно, као у својој кући. На челу им је млади управник Стеван Срдић који ће се уз ове старе вукове послу брзо научити па и нешто своје новодати.

А, уз пут, брига су им бројне, које намерник и гост не могу открити иза њиховог осмеха којим вас дочекују и испраћају. Везане су за нерешени статус, маћехински однос Министарства одбране настао још из времена „великих министара војних“ који су захтевали газдиску привилегију а мало су давали, који војне пензионере одвојише од војске, који укинуше домове војске, преполовише уметнички ансамбл „Станислав Бинички“, „убише“ библиотеке, и све друго што није оружје и рат. Као да ратнику и војнику не треба одмора, надахнућа, поготово, што је све њему у војсци и народу било доступно. Али то је нека друга прича. Тек, тако је то у нас Срба. Војске и војног се сетимо када загусти, било од непријатеља било од невремена и непогода. Капа доле онима који никада не заборављају...

Али да се вратимо причи с почетка. Ти објекти постоје ради нас војника, бивших и садашњих. И ваља их помоћи да се одрже, реновирају, и да трају. Нама за здравље. И трајање!

Душан Кнежевић

Антологиска прича о ванредном усклађивању војних пензија за 11,06 одсто од 1. јануара 2008. године, након готово осам година упорног настојања чиновника, најпре оних из Фонда СОВО, а касније и РФ ПИО, да корисницима војних пензија (КВП) ускрате то законом утврђено право сада се, како се чини, приводи крају.

После обавештења РФ ПИО (9. новембра 2015. године), да ће у складу са Закључком Владе Србије од 30. октобра 2015. године ускладити пензије професионалних војника остварених до 31. децембра 2007. године, тако што ће на увећане војне пензије за 4,21 одсто од 1. јануара 2008. године, применити проценат усклађивања од 6,57 одсто, тако да укупан проценат усклађивања на децембар 2007. године износи 11,06 одсто и упућеног позива КВП да у одређеном року прихвате вансудско поравнање, многи војни пензионери, вођени личним проценама и интересима, кренули су у реализацију. Неки од њих, чија парница је у поодмаклој фази, нису се одазвали позиву за поравнање.

Та изнуђена акција Владе и РФ ПИО снажно је пропраћена синхронизованом медијском кампањом у електронским и штампаним медијима, уз отворено настојање да се широј јавности све то представи као израз добре воље и спремности да се учини „драгим војним пензионерима“, а да да се у исто време, што је могуће више, склопе из видокруга бројне одлуке судова опште надлежности, Управног суда и Уставног суда Србије - да су и војне пензије „... остварене до 1. јануара 2008. године, као и оне остварене после тог датума, морале бити усклађене на исти начин, под истим условима и у истој висини као и пензије у осигурању запослених ...“ (Из одлуке Уставног суда, број Уж 8405/13. од 11. 12. 2013. године).

Милиони сати утрошеног времена

Утицају овако осмишљене кампање у мери могућег, као уосталом и у ранијем периоду, супротстављало се руководство УВПС на свим нивоима, пре свега непосредним информисањем заинтересованих корисника, текстовима у листу „Војни ветеран“, укључујући ту и ванредни број из децембра 2012. године, посвећен остваривању права КВП, објављивањем модела поднесака у појединим фазама за даље поступање оних корисника који нису ангажовали адвоката, преко доступних медија, колико је то било могуће и друго, а томе су допринели и бројни текстови у дневним листовима и часописима, које су објавили КВП, или наступима на локалним телевизијама и трибинама, тамо где је то било могуће итд.

У свему овоме, међутим, сасвим изван оквира интересовања јавности, а и у круговима КВП, остала су непоменута или тек дотакнута питања о утрошку времена, људских ресурса и материјалних средстава.

А време као фактор, као што се зна, у поимању некадашњих професионалних војника, а сада војних пензионера, сагледавано је као простор, као доба дана и као метеоролошка појава. У уџбенику политичке економије стоји аксиом да се сва економија своди на економију времена. Из теорије оружане борбе, уз остало, памти се да се оптимална вредност борбених

Овде и данас

КО ЋЕ ДА ПЛАТИ ЦЕХ

Да је код надлежних за одлучивање о усклађивању војних пензија било само мало више добре воље и спремности да се проблем реши на законит и за све прихватљив начин, уз елементарно поштовање популације КВП и свих специфичности професије, решење проблема војних пензија, уместо побројаних и других категорија утрошка времена, енергије и материјалних средстава, што ће у крајњем бити надокнађено из буџета, могло се исказати са само пет речи: војне пензије ускладити према закону

број сати потрошених на појединачне и групне активности: индивидуално информисање о проблему и процена своје позиције у овој ствари, сати утрошени у консултацијама са правним саветницима, утрошено време правних заступника тужилаца и туженог од покретања иницијалног акта (тужбе), преко жалби које је тужени редовно подносио, до правоснажности одлука и извршења, време проведено на рочишћима и у чекаоницама судова, време састављања и израде судских одлука и свих других докумената – налаза судских вештака, изјашњавања о тим налазима и прецизирања тужбених захтева, чекање у судским чекаоницама и у редовима у банци за наплату досуђеног дуга кад дође до реализације (што се најлакше подноси) итд.

Чекајући одлуку Уставног суда

Овове треба додати и укупно утрошену енергију и материјалне трошкове целе операције, почев од тона утрошеног папира за сва документа у парницима, амортизације техничких средстава за обраду докумената, поштанске трошкове, трошкове међусобних комуникација учесника у споровима и др.

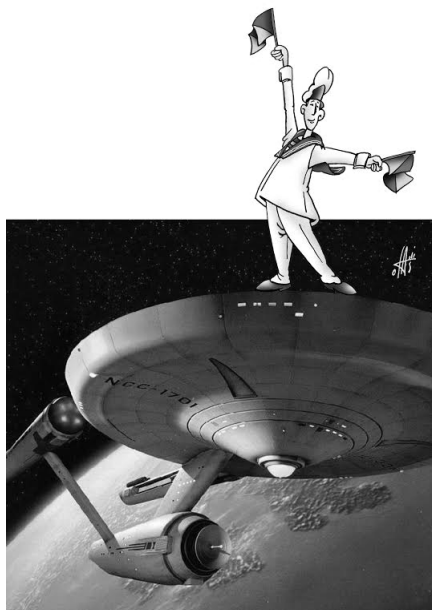
У свему овоме, на жалост, може се рећи да су КВП највећи губитници. Њихово индивидуално време, које је изгубљено и више се „никад не може наћи“, утрошено је на рачун расположивог времена за дружење са породицом и пријатељима, спортско-рекреативне активности, превентивно-здравствене и друге за њих корисне активности, за упражњавање културних активности, личних хобија и друго.

Уз све изложено, намеће се и логично питање да ли је овим стављена тачка на усклађивање војних пензија и да ли је спор КВП са надлежним органима, дуг скоро осам година, окончан на задовољавајући начин. Ово и због тога што се Уставни суд Републике Србије до сада није изјаснио о извесном броју уставних жалби, од чијег исхода зависи и то да ли ће бити основа за евентуално поновно отварање овог проблема пред домаћим или међународним судовима.

И сасвим на крају, на основу свега изложеног, могло би се закључити: да је код надлежних за одлучивање о усклађивању војних пензија било само мало више добре воље и спремности да се проблем реши на законит и за све прихватљив начин, уз елементарно поштовање популације КВП и уз све специфичности, решење проблема војних пензија, уместо побројаних и других категорија утрошка времена, енергије и материјалних средстава, што ће у крајњем бити надокнађено из буџета, могло исказати са само пет речи: војне пензије ускладити по закону.

У уверењу да ће војни пензионери овако усклађени и исплаћени износ већим делом наменити задовољењу културних, рекреативних и других потреба, а мање за плаћање здравствених услуга и враћања дугова, остаје да верујемо да ће из свега наведеног и држава и њене надлежне институције извући потребне поуке и поштедети КВП и пореске обвезнике од оваког трошења времена и енергије и материјалних средстава у будућности. Изгубљено злато може се и пронаћи, изгубљено време – никада, казује кинеска пословица.

Мр Миролjub Милошевић

Илустрација: Никола Оташ

ефеката мери и успешним добитком (борбе) у времену.

Сврха овог подсећања је да се бар „одокативним“ приступом дотакне укупан обим утрошеног времена корисника и осталих ангажованих у овом процесу, тако што се број од око 45.000 евидентираних КВП, уз додатак непознатог, али сасвим сигурно великог броја адвоката, судија, судијских помоћника, оператера на рачунару, посленика у судским писарницама и експедицијама... помножи са бројем утрошених сати, што засигурно даје милионски

Насловна страна књиге коју је Станоје Јовановић поклонили америчком амбасадору

Отворено писмо америчком амбасадору, господину Мајклу Кирбију

ЧОВЕШТВО И НЕЧОВЕШТВО

Поводом окончања дипломатске мисије челника Амбасаде САД у Београду, пуковник у пензији Станоје Јовановић, новинар и публициста, упутио је отворено писмо његовој екселенцији, уз молбу да креаторима америчке спољне политике укаже на стереотипе и могуће алтернативе. Писмо доносимо у целости.

Ваша екселенцију, за неколико дана, по истеку Ваше дипломатске мисије, напустићете Србију и вратићете се у своју земљу. Вама и члановима Ваше породице желим срећан пут и да нам се као туриста ускоро вратите. Наши званичници ће Вам вероватно рећи колико сте допринели развоју сарадње наших народа. Сузећи по срдчним сусретима највиших представника двеју земаља и укупном побољшању међусобних односа, верујем да можете бити задовољни.

Као обичан грађанин могу са задовољством да Вам захвалим на неким људским гестовима који нису баш уобичајени у свету дипломатије. С поштовањем се сећам Вашег боравка у поплављеном Обреновцу, када сте се, с нескривеним жаром придружили грађанима и волонтерима у отклањању последица поплаве. Посетили сте многе школе, радне организације и друге институције у многим крајевима наше земље и обрадовали ученике, запослене или обичне грађане вредном хуманитарном помоћи. Рекли сте у једној ТВ емисији да сте поодмакли у учењу српског језика. У свим приликама, чак и када се нисте слагали с нашим виђењима, о Србији и њеним грађанима говорили сте с поштовањем. Из Вас је зборио не само дипломата једне од најмоћнијих земаља света, већ, пре свега, човек, који разуме друге, чак и онда када се с њима не слаже. Уважава их и поштује и када мисли другачије.

Хвала Вам на томе.

Као дипломата и представник Ваше земље били сте дужни да заступате њене ставове. Ништа природније од тога. Као човек, на основи властитог увида на лицу места, дужни сте да иницирате и укажете креаторима америчке спољне политике да у неким случајевима постоје и алтернативе утврђеној „шеми“ и прихваћеним стереотипима. Погоотово ако су они у најмању руку неправедни и на штету једног народа. Пример Косова и Метохије је упечатљив. Доказ да се не може вековни проблем решити једностраним приступом, фаворизовањем једних на штету других, јер је то неко у Стејт департменту „зацртао“, не удубљујући се превише у суштину и дубину историјског проблема. Истрајавањем у томе може се, не дао Бог, и на косовским просторима, ако се ток догађаја отме контроли, створити „услови“ за неко ново жариште.

Зар их у овом кошмарном свету није доста?

Зато и ови редови? Да Вас у часу ра-

Агресија на Србију: близу 7 милиона становника Србије живело је 78 дана у свакодневном страху од бомби и „паметних“ пројектила које су сејали авиони НАТО-а

станка подсети да у српском народу имате пријатеље. Оданије од оних којима великодушно помажете и који ће вас „волети“ само док сте на њиховој страни. Историја је сведок. Насупрот томе, пријатељство наша два народа потврђено је у дипломатским односима дужим од једног века, савезништвом у Другом светском рату, многим спашеним животима америчких пилота на нашем тлу и великом америчком помоћи у послератним годинама. Повезују нас и заједнички великани светске науке попут Тесле и Пупина...

Амерички амбасадор Мајк Кирби дао је лични допринос отклањању последица поплава у Обреновцу

Зар пример поправљања ваших дипломатских односа с Кубом не доказује да се може и другачије.

Разумео сам из Ваших интервјуа да ћете наредних дванаест месеци провести у Стејт департменту. Свестан сам да сами не можете да промените стање ствари. Али можете да понешто иницирате, па и поправите. Да укажете на то да српском народу треба помоћи. Бар колико и албанском.

Уместо једностраног приступа, за Косово и Метохију се може наћи и правичније решење, којим би и једни и други били задовољни, или бар једнако незадовољни. Од Вас то очекујем, не само као искусног дипломате, већ као човека. Американца који је, верујем, заволео Србију. Земљу која Вас је у сваком тренутку срдечно прихватила као свог суграђанина. И многе друге.

На то Вас, уверен сам, обавезују и аутентични призори убијања и разарања ове земље током НАТО бомбардовања, без сагласности Савета безбедности ОУН, трајно забележени камерама 17 фоторепортера у књизи „Трагови нечовештва“ (коју Вам достављам). Књигу, у чијој сам преми и сам учествовао, приредио је новинар Славољуб Ранђеловић, а објављена је 1999. године у издању Новинско-информативног центра „Војска“. Агресију је, на жалост, предводила Ваша земља, утирујући пут стварању бесправне државе „Косово“, супротно резолуцији 1244, коју сте и ви (САД) прихватили. Покажите књигу онима којима је то потребно. И онима који бомбардовање не разликују од видео игрица. Да се тако нешто никада не понови. Учините колико можете да се последице једностраних потеза на Космету колико толико ублаже. Тиме ћете потврдити Вашу човечност.

Српски народ уме великодушно да прашта и да пријатељима буде трајно захваљан.

С поштовањем,
Станоје Јовановић,
војни новинар и публициста

Калифат на Балкану је наговестио вежабија Ахмед Ибн Нафи из Меке (С. Арабија) позивајући муслимане да помогну босанским муслиманима 1992. године, поруком: „Пред нама је успостављање калифата на Балкану, јер је пут ка освајању Европе... Знајте, према томе, браћо да време ради за нас. Калифат је пред вратима“. Од тада до данас, пројекат о илузорном калифату на Балкану константно је у речима и (не)делима (злочинима) салафиста.

Припадници самопроглашене „исламске државе“ (ИД) пореклом са балканских подручја упутили су 7. јануара ове године нове претње Балкану и Европи. У видео прилогу под насловом „Част је у џихаду“, који је пренео исламистички портал „Вијести умета“, између осталог су поручили: „Невернике потровати, убити..., куће минирати..., издајничку владу Босне и Херцеговине срушити, *створити калифат на Балкану*, покорити хришћанску Европу, а муслимане који су у својој вери залутали милом или силом вратити на прави Алахов пут...“

Почетком маја 2015. године, претњу сличног садржаја упутио је џихадиста пореклом из Бара (Црне Горе), порукама да ће „Исламска држава уз Алахову дозволу и помоћ стићи и очистити Бар од лажних имама и неимама...“, а почетком јуна 2015. године претњу је упутио џихадиста пореклом из Босне и Херцеговине, препоручујући својим следбеницима како да се боре против „вероодступника и неверника“: „Постављајте им експлозиве испод аутомобила, испред кућа..., убијајте их на сваком месту где год стигнете по Босни, по Србији, по Санџаку... Браћо муслимани вратите се својој вери, вратите се џихаду...“

Примењују терористичку стратегију

Независно од ирационалног циља претњи, њихов садржај одражава, терористичку стратегију и тактику салафиста (уверени су да само они промовишу „прави ислам“) ради успостављања замишљеног калифата, указујући да би у калифату било места искључиво за „праве муслимане“. Заправо, калифат одражава амбицију салафиста да од целог света направе „чисту“ (правоверну) исламску државу, засновану на принципима дословног тумачења Курана. Иначе, последњи калифат је окончан 1923. године, када је проглашена Република Турска, а 1924. године последњем турском султану Мухамеду VI, одузето му је достојанство Великог калифа. Калифат је поново проглашен 29. јуна 2014. године под називом „Исламска држава“ а њен вођа Абу Бакр ел Багдади се прогласио за њеног калифа. Салафисти су прогласили калифат у Нигерији, Либији, Кавказу... и прете успостављање калифата у неким другим деловима света, попут Балкана.

Њихова визија о обнови калифата уме (заједничка држава свих муслимана света), временски и садржајно је условно троделна: ослобођење, уједињење и калифат. Следствено томе примењују класичну терористичку стратегију с циљем да „ослободе“ све муслиманске земље од секуларних политичких режима, „муслимани који су у својој вери залутали милом или силом врате на прави Алахов пут“ и

Претње калифатом на Балкану

САЛАФИСТИ ДЕШИФРУЈУ ИДЕНТИТЕТ

Калифат одражава амбицију салафиста да од целог света направе „чисту“ (правоверну) исламску државу, засновану на принципима дословног тумачења Курана

ПИШЕ:

Проф. др Милан МИЈАЛКОВСКИ,

пукovníк у пензији

Њихова визија о обнови калифата уме (заједничка држава свих муслимана света), временски и садржајно је условно троделна: ослобођење, уједињење и калифат

покорити народе других вероисповести, првенствено на простору хришћанске „крсташке“ Европе. Евидентно је да пројектовани калифат, који би настао уједињењем успостављених тзв. микро-калифата, има за циљ масовни геноцид над муслиманима (шиитима и сунитима који су „залутали у својој вери“) и грађанима других вероисповести, који након покоривања (подјармљивања) имали би обавезу да плаћају порез док не пређу у ислам, а уколико одбију такву могућност да буду побијени.

Поборници калифата на Балкану привременим упућивањем претњи агресивно пропaгирају овакав катаклизмичан циљ. Истовремено, применом класичног тероризма истрајавају на његовој реализацији. То систематски поуздано потврђују бројне и разноврсне чињенице, а помињемо само неке недавне и актуелне.

Иако је Резолуцијом СБ ОУН 1244/1999 предвиђен повратак свих прогнаних са Косова и Метохије на своја вековна огњишта,

првенствено због страха од тероризма албанских салафиста, ни после 16 година, од око 200.000 прогнаних Срба из ове српске Покрајине, само занемарљив број се вратио у своје домове. Тамошњи малобројни српски цивили су суочени са изгледном свакодневном тероризму (Група албанских младића је 25. 10. 2015. напала 17-годишњег Велибора Петровића, из села Горње Кусце, општина Ѓњилане, претукла га и тешко повредила. У Гораждевцу, српском селу у Метохији, у ноћи између 6. и 7. децембра 2015, албански терористи су из ватреног оружја пуцали на неколико кућа, возила и споменика...). Упркос томе, неупућени (неинформисани) или упућени али неискрени домаћи и инострани „ауторитети“, усуђују се да поменути тероризам квалификују као „етнички мотивисано насиље против Срба“, чиме несвесно или свесно повлађују салафистима (Према недавно објављеним подацима италијанских обавештајних служби и КФОР-а, у терористичким саставима „Исламске државе“ се налази око 900 Албанаца, а радикални албански имама често долазе у цамије у Италији, где шире своје идеје и регрутују Албанце за ИД). Коначно, вишестепено протестно насиље опозиције у Приштини против успостављања Заједнице српских општина на Косову и Метохији, које је прихватила Влада самопроглашеног Косова у Бриселу, у потпуној је сагласности са крајњим циљем пројектованог калифата, у коме није предвиђено место за „невернике“. Легитимисање протестаната у том смислу је регистровано 9. јануара ове године за време бацања молотовљевих коктела на зграду Владе и у нападу на српску цркву у Приштини. Наиме, извикивали су џихадистичке поклике („Алаху акбер“...).

Јавност треба да зна

На сличан начин салафисти делују у суводној БиХ. Суд БиХ осудио је 5. новембра 2015. на седам година затвора Хусеина Боснића, између осталог, зато што је јавно накуповима на којима је окупљао припаднике салафијске заједнице, упућивао поруке ради подстицања припадника те заједнице да постану припадници терористичке групе ИД. Енес Омерагић, припадник салафијског покрета је 18. новембра 2015. у сарајевском насељу Рајловац убио двојицу припадника Војске БиХ. Тужилаштво БиХ подигло је 2. децембра 2015. оптужницу против 20 особа које су ишле на страна ратишта и саопштило да води истрагу против најмање 20 особа које имају везе с тероризмом и одласком у Сирију. У Сарајеву је 22. децембра 2015. ухапшено 11 од укупно 15 припадника салафијског покрета осумњичених за тероризам, повезаност са ИД и планова за извођење напада на цивиле у Сарајеву у новогодишњој ноћи итд.

Веома је важно обавештавати јавност о класичним и самоубилачким терористичким нападима салафиста, било где изведеним у свету. Међутим, много је важније темељно информисати јавност о њиховој идеологији и крајњем политичком циљу. То отуда, што квалитетна сазнања из овог домена могу много ефикасније да утичу на препознавање ове недовољно познате опасности за основне људске вредности и покрету јавност и институције да се бескомпромисно ангажује на њеном отклањању, спречавању и сузбијању.

Агресија НАТО-а на СРЈ

ЈАЛОВИ ПОТЕЗИ МЕГА СИЛЕ

Да ли је НАТО победио или не, прилично је дискутабилно, зависно ко и из ког угла посматра победу односно пораз. До правог и непристрасног одговора може се доћи само упоредном анализом постављеног циља рата и степена његове остварености

Енглески министар одбране Џорџ Робертсон признаје својој скупштини истог дана када је НАТО започео свој напад на Србију: „Да је до јануара 1999. више људи на Косову убијено од стране ОВК, него од стране Срба. Укупни процењени број убиства на Косову од почетка 1998. био је 2000, од којих се око 500 могу приписати српској војсци.“

Агресија на Савезну Републику Југославију дуго је припремана, а лажни и исценирани догађаји у Рачку били су само тренутни повод. То најбоље потврђује упозорење Џорџа Буша, децембра 1992. године: „Да ће у случају избијања сукоба на Косову као последица српског деловања Сједињене Америчке Државе бити спремне да употребе војну силу против Срба на Косову и у самој Србији“.

Овакво упозорење поновио је и председник Бил Клинтон, неколико месеци касније, када је ступио на власт. Косовски Албанци су та упозорења схватили као поруку да ће их САД бранити.

Колико је агресија „легална“ најбоље говори закаснела изјава Герхада Шредера, канцелара Немачке у време агресије НАТО-а, у којој наводи: „Ако то (непоштовање међународног права) пребацујемо Путину, онда се морамо присетити да смо и ми 1999. у склопу снага НАТО-а чинили исто, бомбардујући једну суверену државу... Нисмо чак ни у најгрубљим цртама уважили значај начела да се не потпирује (политичка) ватра у срединама где постоје озбиљне културолошке и националне поделе... У даљем, признао је удео Немачке и свој лични удео кривице за ескалацију косовског проблема рекавши: „Да је ЕУ тада (1999) као и сада (2014) свесно кршила међународно право, а у оба случаја све је почело настојањем Брисела да оствари политичку и економску доминацију у региону.“

Победа која то није

То је данас огољена политика САД који за себе тврде да су земља „изграђене демократије“ предводник у „борби за људска права“ и развој демократије у свету. Пре него што детаљније изнесемо циљеве агресије НАТО-а на СРЈ, треба разобличити једну од бројних лажи којима се хвали и дичи, главкомандујући снага НАТО-а у Европи, Весли Кларк, у својој књизи „Модерно ратовање“. „Ово је прича о томе како смо победили, виђена са највишег положаја у стратешкој команди.“

ПИШУ:

генерал-пуковник у пензији

Миодраг СИМИЋ

и генерал-потпуковник у пензији

Стаменко НИКОЛИЋ

Да ли је НАТО победио или не, прилично је дискутабилно, зависно ко и из ког угла посматра победу односно пораз. До правог и непристрасног одговора може се доћи само упоредном анализом постављеног циља рата и степена његове остварености.

У рату, победити не значи освојити пехар, првенство или одређени број бодова. Ратна победа је много озбиљнија и значи, да ослонцем на право стечено силом, побеђеном намећете своје услове до тоталног распарчавања земље, експлоатације свих његових ресурса по багателној надокнади или без ње, људски ресурси су послушни робови. Речју побеђени је у ропству.

Сваки рат па и овај се пре или касније завршава потписивањем акта. У случају победе једне стране то је акт о капитулацији побеђене стране. У случају да нема победника и побеђеног сукобљене стране потписују споразум о прекиду рата до кога су дошле преговорима вођеним током рата уз учешће посредника или без њих.

У случају снага НАТО-а против СРЈ ратна дејства су окончана Резолуцијом 1244 Савета безбедности, чији су гарант УН, а операционализација је извршена Војнотехничким споразумом у Куманову.

Оцена Весли Кларка да је победник хвалисање које је очигледно сваком читаоцу. Међутим, Весли Кларк је показао храброст признањем чињенице, од које многи политичари беже, па и поједини у нашој земљи.

Наиме, он дословце каже: „Модерно ратовање ће се по својој прилици поновити у годинама и деценијама које долазе. Остaje чињеница да је војна сила крајњи арбитар у међународним споразумима.“

Потребна војска кадра да успешно одбрани народ

То је историјска истина. Нико не улаже у војску огромна средства, а да она не остварује постављене јој циљеве. Напротив, хегемони, да би поробљавањем слабијих уложено у војску вишеструко оплодрили а слабији да би бранили своје домове и слободу. Стога, процена у стратегији Војске Србије

да је основни облик угрожавања безбедности и територијалног интегритета земље тероризам, недовољна је. Не споримо чињеницу да безбедност може бити угрожена и тероризмом. Али, он не може и не сме бити опредељујући фактор за моделовање и изградњу Војске Србије. Можда само појединих њених делова - специјалне антитерористике јединице. Та чињеница може да стоји у стратегијским документима полиције односно жандармерије. Војска се мора моделовати и оспособљавати за одбрану земље од војног облика њеног угрожавања од војске Х земље. При томе треба имати у виду координацију агресије са тероризмом.

Тероризам се мора препустити другим структурама друштва (јавној и државној безбедности и противтерористичким јединицама у оквиру Министарства унутрашњих послова). Војска се не сме моделовати и са аспекта потреба за учешћем у мировним операцијама. Брину изјаве појединих политичара на одговорним положајима да Србија више неће ратовати. То је само једнострано изражена воља, а како за мир тако и за рат потребне су најмање две стране. Шта ако Србији рат буде наметнут, хоћемо ли се бранити и одбранити речју јавно исказаном да нећемо ратовати. Није ли то унапред потписана капитулација. Историјска је чињеница да Србија није желела ни Први ни Други светски рат, али је била принуђена и морала је учествовати у оба, без обзира на последице. Имали смо само једну могућност да би избегли ове ратове, а то је предаја и прихватање безусловне капитулације земље. Нисмо желели ни рат 1999. године, али смо га морали прихватити свесни да смо у односу на агресора много инфериорнији, али као народ, држава и војска одлучни да се бранимо јер друге државе немамо.

Кларкова храбро изречена истина треба да опомене све оне који одлучују о војсци да изаберу прави модел војске, својствен нама и нашим потребама и да је изграђују у респектабилни фактор одвраћања.

Садашње копирање модела НАТО-а губито је за нашу војску. Тај модел одговара богатим земљама које богатство увећавају освајањима и експлоатацијом других земаља. Нама је потребна народна војска, у којој ће сваки грађанин имати своје место и улогу, а не некаква по уговору „плаћена“. Са аспекта одбране то није добро у моделовању наше војске.

Не може један владар да води свет

Циљ агресије НАТО-а на Савезну Републику Југославију је комплексан и вишедимензионалан. Ако бисмо га морали дефинисати у једној реченици, то је убрзано стварање новог глобалног света, на чијем челу стоји један владар у лику Америке, једине мегасиле после пада Берлинског зида и распада СССР-а.

У тако глобалном циљу људима се заматљују све опасности, обмане и лажи, рушења и ликвидација милион људи на планети Земљи. То све морају поднети мали и слободољубиви народи, а касније и сви они који се усуде да стану на пут тим и таквим крвокачалним варвароглобалистима. Све је то показала агресија НАТО-а на СРЈ.

За потпуније сагледавање суштине садржаја циља агресије условно смо га рашчланили на три нивоа. Кажемо условно, због тога што се он у реалном времену остваривао и даље остварује свим снагама и средствима

Срушен много сањани амерички план: Ф-117 А у буђановачком блату

ма, што показује и пример Украјина 2014. и 2015. године.

Геополитички циљеви су: (1) Афирмисање САД као неприкосновене мегасиле, носиоца процеса стварања новог светског поретка (НСП); (2) Успостављање новог система норми понашања у међународним односима заснованом на сили, заобилазећи већ успостављен после Другог светског рата Повељом УН, као застарео и ограничавајући; (3) Реафирмисање улоге НАТО-а као носиоца главног удара у тим процесима. Истовремено, сузбити скептицизам код појединих земаља и политичара у сврсисходност постојања овог војног савеза. Напротив, убедити те „неверне томе“ да је неопходно не само даље јачање НАТО-а, већ и ширење на Исток пријемом нових чланица - углавном до јуче чланица Варшавског уговора; (4) Проверавање чврстине, лојалности и поверења савезника у политику Америке; (5) Европске савезнике и Европу у целини још више ставити у завистан положај од Америке и онемогућити да Европа води самосталну политику; (6) Да у Европској унији Немачка има доминантну улогу, што ће пре или касније довести да Европска унија са Немачком на челу постане ривал Америци. Зато је треба контролисати, изазивати међусобне несугласице међу чланицама и никада не дозволити да ЕУ постане јединствене на по свим садржајима федерације или конфедерације; (7) Сагледавање могућности,

начина и домете реакције Русије на тако успостављање нових норми међународних односа; (8) Да се свим противницима стварања новог светског поретка по диктату САД покаже одлучност у тим намерама, па и по цену рата. Али, ратовати свуда, само не на сопственој територији. Од таквих ратова САД постају још јаче и богатије. Тада привреда, а посебно војноиндустријски комплекс доживљава процват и (8) Избијање на западне границе Русије и читав њен простор ставити под потпуну контролу свог масовног ракетног система, јер је она (Русија) потенцијална и најважнија жртва НАТО-а у процесу стварања новог светског поретка.

Регионални и војни циљеви агресије НАТО-а

Регионални циљеви су: (1) Стварање јединственог простора НАТО-а, од границе Русије на запад; (2) Територијално разбијање Савезне Републике Југославије и Србије на више независних државица и њихово увођење у своју сферу утицаја (Црна Гора, Косово и Метохија, Војводина, Рашка област, Југ Србије); (3) Успостављање потпуне контроле на Балкану, Средоземљу, Блиском и Средњем Истоку; (4) Потпуно потискивање Русије са тих простора, а посебно са Балкана; (5) Несметано, бесплатно или по багателним ценама експлоатисање природних богатстава, материјалних и људских ресурса тог простора.

Војни циљеви: (1) Потпуно разбијање и уништење Војске Југославије и Србије, до нивоа да више никада не буде озбиљна снага; (2) Уништење војноиндустријског комплекса СРЈ и Србије, а опремање будуће Војске ослонити на НАТО; (3) Стављање у потпуно завистан положај будућих војно-полицијских снага нових државица у односу на САД; (4) Довођење на власт марионетских режима; (5) Проверавање система командовања НАТО-а у току борбених дејстава; (6) Утрошак залиха средстава ратне технике, а у релним условима проверити нова још недовољно испитана.

Замисао за постизање дефинисаних циљева била је: масовним ударима из ваздушног простора крстарећим ракетама и авијацијом уз максимално интензивирање борбених дејстава терористичке војске Косова за три до пет дана, онеспособити систем ве-

за командовања Војске Југославије, уништити кључна средства ратне технике, са тежиштем на авијацији и систему противваздушне одбране територије.

У даљем, приступити уништењу, разбијању Војске Југославије, стратегијских привредних објеката на целом простору Савезне Републике Југославије, што ће довести до пада морала код безбедносних снага за отпором, код народа изазвати страх и панику и у крајњем довести до капитулације државе. Терористичка Војска Косова својим дејствима на копну у почетном делу агресије представља копнене снаге и заједно са убаченим снагама из Албаније представља нуклеус снага уколико буде потребе за копненим операцијама снага НАТО-а.

Агресија на СРЈ према доступним документима обилувала је многим слабостима, како у току припреме, тако и током реализације. Агресија је попримила карактер казне и осветничке операције, на целом простору СРЈ. С обзиром на то да НАТО није био способан да уништи противничку војну силу, без икаквог ограничења уништавао је становништво и виталне привредне објекте.

Планови нису реализовани

О проблемима у току планирања, различитом приказу ефеката ваздушним ударима и потцењивању противника, Весли Кларк говори у дијалогу са генералом Џампером: „То би дакле требало да буде реприза ваздушних удара изведених током „пистињске олује“, што значи планирање интензивних удара у неколико првих дана, да би се онеспособила противваздушна одбрана и остварила надмоћ у ваздуху, након чега се прелази на друге циљеве... Колико ће потрајати та прва фаза, односно колико ће нам времена требати да уништимо Милошевићеву противваздушну одбрану питао сам“...

„Тешко је то рећи“, гласио је одговор. „Може бити дан или два, а можда и шест. Зависи од временских услова и ефикасности његовог одговора. Најбоље би било кад би узвраћали. Било би теже ако би се притајили... Осим тога, морате бити у стању да гађате српске снаге на терену.

„Господине, нисмо баш најбољи у погађању тенкова“, одговорио је Џампер.

„Знам, али морамо бити у стању да у првој фази онеспособимо његово тешко наоружање које се већ налази на терену, пре него што успе све да одвуче. Онда ћемо имати шансу да спречимо шири конфликт. То је кључна ствар коју сам желео да постигнем са планом - да у њега уградимо довољно снажне подстицаје за Србе да зауставе, а не да јачају своје акције. Унутарратно одвраћање - тако су неки од нуклеарних стратега називали тај прилаз“.

„Господине, радићемо на томе, даћемо све од себе, али не могу ништа да Вам обећам“, рекао је Џампер.

Из овог разговора се јасно види једно објективно и војнички рационално процењивање себе и својих могућности генерала Џампера - команданта америчких ваздухопловних снага у Европи (1997-2000). Са друге стране „свемоћни“ надобудни Кларк, потпуно је потценио наш отпор и одлучност да се брани отаџбина и сматрао да све то може постићи ваздушним ударима за кратко време.

КАКО ДО КЊИГЕ

Књига „Истина и заблуде о петом октобру 2000. године“, чије делове објављујемо у овом и наредним бројевима „Војног ветерана“ може се набавити путем телефона: Миодраг Симић, телефон – 063/836-3139; Стаменко Николић, телефон – 065/310-3948 и Предраг Ђурић – телефон – 061/183-9919.

Погибија пилота Михаила Петровића

ДРАМА ИЗНАД СКАДРА

У једном од заокрета Михаиллов авион „Фарман“ је улетео у снажну термичку струју, пропео се, затим нагло потонуо, услед чега је попустио ремен којим је пилот био везан за седиште...

Српска влада је после прекида примирја са Турском, крајем јануара 1913. године, одлучила да се одазове молби Краља Црне Горе, Николе Петровића, и војском потпомогне заузимање Скадра који је Црногорска војска месецима држала у окружењу. Српска Врховна команда формирала је у том циљу један комбиновани корпус, назван *Приморски кор*, који је требало да се бродовима пребаци из Солуна до луке Санђовани на албанској обали и даље до Скадра. Командант *Приморског кора* био је, тада, генерал Петар Бојовић, касније један од четворице славних српских војсковођа - војвода.

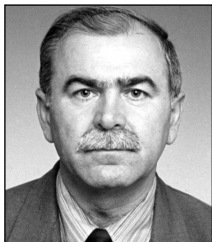
Након вести да су бугарски и руски пилоти добровољци успешно употребили авионе за извиђање и бомбардовање у операцијама око опседнутог Једрена, Врховна команда Српске војске одлучила је да и она употреби авијацију у наредним борбеним дејствима. Због тога је, а ради попуње *Приморског кора* формирана и српска ваздухопловна, односно авијацијска борбена јединица.

Спремни за борбена дејства

Та одлука Српске Врховне команде била је остварење сна српских ваздухопловаца да учествују у борбеним дејствима. У то време Ваздухопловна команда Српске војске била је у Нишу, радило се на консолидовању организације летења, командовања и на интензивном усавршавању пилота. И поред одређених проблема и тешкоћа, расположење људства је било одлично, па је мајор Коста Милетић на захтев начелника Штаба Врховне команде, генерала Живојина Мишића, поднео 19. фебруара извештај да је његова јединица - Ваздухопловна команда - спремна за борбена дејства.

Добивши повољан извештај, Врховна команда је 20. фебруара наредила да се образује „једно одељење од два до три авиона за употребу око Скадра“, а истовремено је издала налог да се авиони и људство припреме за транспорт. Та формација добила је назив *Приморски аероплански одред*. Мајор Коста Милетић је још истог дана приступио формирању *Приморског аеропланског одреда*, који је био прва борбена јединица српског војног ваздухопловства.

У саставу *Приморског аеропланског одреда* били су: мајор Коста Милетић - командант одреда; три официра пилота - Јован Југовић, Милош Илић и Живојин Станковић и два подофицира пилота - Михаило Петровић и Миодраг Томић; један пилот странац, Француз Луј Годефроа, а и два српска и два страна механичара. Аеропланском одреду придодати су ради појачања техничког састава и два инжењера обвезника. Од

ПИШЕ:
**Златомир
Грујић,**
пуковник у
пензији

Команде Моравске дивизије додељена су два каплара и 16 војника, тако да је у одреду било укупно 31 лице. За наоружање одреда, одређени су авиони „Блерио XI“ једносед, „Блерио XI“ двосед, један „Депердусен“, и један „Фарман“. Тако је прва српска борбена јединица била комплетирана и спремна за ратни задатак. Авион „Депердусен“ је припремљен по изричитој жељи франуског пилота, јер српски пилоти нису летели на том типу авиона.

Очекивања српске војне команде, команданта и састава одреда била су велика, јер је владало мишљење да ће присуство српске авијације бити од великог утицаја на однос снага, пошто турске трупе код Скадра нису имале ваздухоплове.

Долазак аеропланског одреда у Скадар

Припреме *Приморског аеропланског одреда* за одлазак на ратиште код Скадра биле су завршене за два дана. Ваздухопловна техника и људство било је спремно, сви су били расположени и нестрпљиво су очекивали наређење за покрет. У међувремену, по наређењу српске Врховне команде у аероплански одред укључени су руски пилот Киришајн и механичар Вжесински, који су заменили отпуштеног пилота Ага-фонова и његовог механичара. На изричито тражење Киришајна, за транспорт у Скадар припремљен је авион биплан „Дукс“, па је

ПОГИБИЈОМ У СЛАВУ

Седећи на демонтираном и за транспорт у Барбалуши у сандук спремљеном авиону, са Томићем, на излете утиске и гледиште свога брата Живана, Михаило је одговорио мирно и хладно: „Немој бити дете. Ја имам или да се прославио или славно погину“. Те речи изговорене смело и сигурно, нашле су и своју истиниту потврду након само два дана, када се пилот Михаило Петровић уздигао у тешком тренутку славе ради, у светој дужности, и када је за њу положио заиста и свој млади живот.

авион „Блерио XI“ једносед враћен у нишко аеродромско складиште.

Приморски аероплански одред кренуо је 4. марта 1913. године железницом за Солун, где су авиони и људство укrcани на рчки брод „Марика“. Пловећи у конвоју од седам бродова, „Марика“ је прошла кроз Коринтски канал и поред Крфа стигла 12. марта на прилазе Санђованске луке. У тренутку када је са неких бродова већ почело искрцавање српских трупа, изненада се појавила турска крстарица „Хамидија“ и почела да бомбардује незаштићене бродове, наневши знатне губитке у људству и материјалу. Срећом, напад није дуго трајао, па брод на којем су били авиони није био оштећен, а људство је благовремено пребачено на обалу.

Аероплански одред искрцан је истог дана по доласку у луку Санђовани. Недалеко од луке у Љешу удаљеном четири километра, налазио се Михаиллов брат Живан, тада наредник у штабу пешадијског батаљона. Када је чуо за долазак српских ваздухопловаца Живан Петровић је одлучио да пронађе брата Михаила.

Сусрели су се после скоро годину дана. Придружио им се и земљак из Страгара Миодраг Томић. Дуго су причали о протеклим догађајима и у родном крају где је Живан ускоро требао да пође. Живан је брату детаљно испричао своје војевање од почетка рата, посебно у Кумановској бици. Сутрадан је Михаило кренуо за Скадар и то је био последњи сусрет браће Петровић за живота.

Авионе преносили на рукама

А после тога Живан је добио и писамце од Михаила дан пред погибију, где пише: „Ако не кренеш у току данашњег дана и останеш до сутра, можеш посматрати мој лет, јер је ћу сутра летети над Љешом“.

Првобитно је било предвиђено да се летелиште Аеропланског одреда уреди код Санђованске луке. Међутим, одмах по доласку у Санђовани видело се да је у самој луци, или у непосредној близини, немогуће уредити аеродром, како је то било замишљено приликом издавања задатка за полазак на фронт. Због тога је командант одреда, мајор Коста Милетић, наредио капетану Милошу Илићу да извиди терен и да одреди повољније место за летелиште у долини реке Дрим, ближе Скадру.

Капетан Илић је извидио и обишао терен и оценио да за уређење летелишта највише одговара једна мања зараван код села Барбалуши, између друма Љеш - Скадар и реке Дрим, која је од предњих положаја српских јединица била удаљена око шест километара ваздушне линије.

Превожење авиона извршено је 13. и 14. марта 1913. године и представљало је прави подвиг, јер је друм био лош и местимично толико узан да специјална транспортна кола нису могла да прођу, па су војници често, врло пожртвовано и пажљиво, не жалећи снаге, преносили авионе на рукама.

Терен који је Илић одабрао био је испресецан каналима за наводњавање. Одређена су два вода инжењерије и један батаљон пешадије српске војске и терен је брзо насут, утабан и поравнат. Тако је уређено летелиште дужине око 700 и ширине 600 метара, што је било довољно за полетање тадашњих српских авиона.

Српски ваздухопловци су одмах по доласку у Барбалуши склопили платнене хангаре и почели да монтирају авионе. Прве про-

бе авиона извршене су 17. марта, али се показало да су мотори при транспорту претрпели мања оштећења. Приступило се прегледима и поправкама и већ након два дана сви кварови су успешно отклоњени, а авиони били спремни за летење.

Кобни лет наредника Петровића

У току припрема за наредне борбене задатке, на ратном аеродрому посебно су праћени и метеоролошки услови, који су се знатно разликовали од оних у Француској и у Нишу, где су српски пилоти до тада летели. Процењујући метеоролошку ситуацију и укупну припремљеност за летачке задатке, командант *Приморског аеропланског одреда*, мајор Коста Милетић издао је наређење да се изврше пробни летови 20. марта 1913. године, јер су по његовој оцени временски услови били повољни.

Прво је „Фарманом“ полетео поручник Југовић и после 13 минута лета успешно је слетео. Затим је поручник Станковић без потешкоћа летео „Блериом“ 25 минута. У међувремену, после Југовића на „Фарману“ је летео наредник Петровић, он је полетео у 9.25 часова. Тако пише у књизи „Српска авијатика“, у неким другим изворима пише да су се наведени пилоти вратили не говавши да због јаког ветра и турбуленције лете, да страни пилоти нису хтели да лете, итд., а да је Михаило Петровић тражио да он полети, инсистирајући на томе. Пењући се до висине од 1500 метара, Петровић се упутио право ка линији фронта коју је надлетао код села Меглуши, а затим је наставио лет над српским положајима све до села Бушати. Потом се упутио на слетање.

Над летелиштем је био у 9.45 часова и са висине од око 1000 метара, са угашеним мотором, пошао у уобичајену понирућу спиралу. У једном од заокрета Михаилов авион „Фарман“ је улетео у снажну термичку струју, пропео се, затим нагло потонуо, услед чега је пропустио ремен којим је пилот био везан за седиште. У неким изворима пише да Михаило није био везан! Изненађени Петровић исплао је из авиона, без могућности да се спасе падобраном, који се у то пионирско доба авијације још није употребљавао.

По сећању очевидаца и колеге пилота, капетана Милоша Илића, Петровић је „у почетку падао згрчен, онако како је у апарату седео, затим се видело како се опружа, ради рукама у ваздуху као да жели да се за не-

НАД СКАДРОМ

Смрт авијатичара Петровића Љеш, 7. Марта Данас око 10 сати пре подне летео је на биплану на Бушати код Скадра авијатичар, наредник Михаило Петровић. Он се попео на висину од 1300 метара направио је неколико ванредно смелих кругова, а тада се спустио, биплан је изгубио равнотежу, преврнуо се и авијатичар Петровић падне са велике висине и остане на месту мртав.

Петровић је извршио до данас на положају неколико пута летове са великим успехом. Он је обећавао да ће бити један од првих наших авијатичара и овај несрећан случај је веома трону нашу војску.

„Политика“, 9. марта 1913.

Фарман XX милитаре, испред М. Петровић (анимација)

ПРВА НАША АВИЈАТИЧКА ЖРТВА

Седмог марта рано ујутру, Петровић и Томић су доручковали попару и разговарали о извршењу извиђања положаја турских и Петровић је позвао Томића да заједно лете на задатак, Томић му је одговорио: „Ја не могу, командант ми је наредио, да узмем 7-8 војника и идем у село Дајц и набавим намирнице за менажу“. Томић је око осам часова са војницима отишао за намирнице у Дајц, и око 10 часова са места између Дајца и аеродрома, где су се зауставили ради краћег одмора, један војник из пратње Томића, опази један аероплан наш у ваздуху и повика: „Гледајте, гледајте онај аероплан, како се преврће и пада. Томић и остали окренуше се и погледаше па рече „Ух... Ух... То је Петровић“. Из аероплана је испало нешто као да је капа специјална за летење, у оно време и војници повикаше, видите... видите... испале капа из авиона, Томић ужасно потресен овим случајем рече војницима, није оно капа већ сиромас Петровић и пада, показује војницима, видите руке и ноге човека и оно је човек што пада, војници рекоше јест... јест човек је. Висина је била око 1000 метара када је Петровић примећен.

Петровић је пао у близини аеродрома између реке Дрима и аеродрома. Место на које је пао било је песковито а 100-200 метара од овога места пао је аероплан Петровића, који је имао, врло мали лом краја десног крила и ништа више, био је тако рећи ништавно оштећен и да је био Петровић у истом до пада на земљу, ништа му се неби догодило. Аероплан при падању како је био велике површине крила, изгледао је, као да се спушта у спирали, слично нормалном спуштању и зато није био много оштећен.

Ова погибија Петровића била је тачно у 10 часова и 35 минута, када му је сат на руци стао.

Овога дана на аеродрому у Барбалуши, било је се окупило много страних и наших официра, да виде први лет у рату наших авијатичара. Страни официри желели су да обавесте своје државе о практичној употреби аероплана у рату, док су наши официри са радошћу очекивали, да виде нове успехе своје Војске.

Они који су били у непосредној близини места пада и први дотрчали на место несреће кажу да је звук при паду Петровића на земљу био страхан а језовит призор неописан. Петровић је на месту нађен мртав. При овом лету није имао падобран, јер у то време ни су постојали падобрани.

Пуковник **Миодраг Томић**

Ваздухопловни ас:
пуковник Миодраг Томић

што ухвати, а потом је добио јако брзо хоризонтално окретање да више ни његов пад није био вертикалан, већ је падао више у виду лука“. Хоризонтално обртање тела које Илић помиње, вероватно је био такозвани „ковит“ који су доживели многи неувежбани падобранци. Петровићево тело другови су нашли у близини летелишта, код села Бабе, а недалеко од њега пао је и авион на коме су једино читави остали мотор и елиса.

Овај трагичан удес оставио је дубок утисак на очевице и трупе *Приморског кора*, не само због своје трагичности, већ и због тога што је смрћу Петровића српско ваздухопловство изгубило по општем мишљењу најбољег пилота. Михаило Петровић био је прва жртва српског војног ваздухопловства и други пилот на свету који је погинуо на борбеном задатку.

Петровићевом смрћу нарочито су били узнемирени пилоти Аеропланског одреда, пошто се пред њих у ваздуху испречио још један непријатељ, чију су ћуд врло мало познавали и својим тромим авионима врло тешко савлађивали. Зато је још дуго времена после овог догађаја термичко бацање или „рему“, како су га тада називали, било прави баук за пилоте. Како је записано у операцијском дневнику, њима је чак наређено да се убудуће са „већом предострожношћу пењу постепено и испитујући атмосферу, па тек ако су сигурни да нема „ремуа“ наставе лет“. Ово нам показује да су први српски пилоти морали на самом ратном попришту да сакупљају и жртвама плаћају драгоцену искуства, која су у миру могли да стекну адекватном и благовремено обуком и тренингом.

Светски пиромани уједно и светски ватрогасци

ОСВАЈАЊЕ ЧОВЕЧАНСТВА ДОЛАРОМ

Како је између Истока и Запада енергетска разлика потенцијала велика, рат, који је увелико у току, требало би да престане када се та разлика поништи сведимензионално у економској, политичкој, културолошкој, информационој, психолошкој и другим сферама

ПИШЕ:
проф. др Светозар РАДИШИЋ,
пуковник у пензији

пример, на основу коригованог француског плана, трупе за брзе интервенције требало је да се користе искључиво за заштиту Сарајева, а Горажде је „брањено“ планираним „масовнијим нападима из ваздуха“. Када је Радован Караџић понудио делове Сарајева за Горажде, Запад није реаговао, јер је значајно да се задржи ЗЕТРА на правцу Сарајево-Приштина-Анкара, ради контроле непослушног српског народа.

У много војно-политичких ситуација нарушени су деценијама и вековима грађени међународни принципи. Један од последњих, а актуелних преседана, било је прихватање америчког предлога (20. јули 1995) да се укине двоструки кључ у вези са одобравањем употребе снага НАТО-а у БиХ и јавно прихватање Бутроса Галија да је унапред сагласан са одлукама команде НАТО-а. Усвајањем предлога створени су неопходни услови за ширење НАТО-а и харање светом. Посебан „бисер“ било је јулско (21. јули 1995) уводно излагање Џона Мејџора (уводничар Џон Мејџор оптужио је Србе за агресију, нападе на припаднике Унпрофора, кршење резолуција Уједињених нација, злоупотребу људских права и злочине, варварско понашање према становништву и тражио да одговор Србима у случају напада на Горажде буде врло жесток). После свега што је уследило, јасна је његова улога и зашто је баш тада (пред агресију НАТО-а на Републику Српску), рекао наведене фразе.

Жерар Бодсон је у књизи „Нови светски поредак и Југославија“ у неколико ставова изразио суштину свог односа према савременим светским трендовима: „...Нови светски поредак је у шест година изродио више оружаних сукоба и интервенција Организације уједињених нација него у четрдесет година Хладног рата: 22 операције ОУН између 1988. и 1994, наспрам 13 између 1948. и 1988. Никада није било толико премештених људи нити избеглица као што је то од када је на сцену ступио нови светски поредак: седамнаест милиона избеглица у 1991. и 27 милиона у 1996. години. Никада у светској историји није било толико измењених граница у тако кратком временском периоду, од обала Јадранског мора до граница Кине – три федералне државе Источне Европе, СССР, Југославија и ЧССР породиле су двадесетак нових држава, нејасних и често оспораваних граница“.

Парадоксално је, што су Уједињене нације учествовале у операцијама које су саме изазвале, јер су у Савету безбедности креатори светске политике – па се у њиховом расцепљеном политичком лику налазе светски пироман и светски ватрогасца. Када силом пригуше жариште и појављују се НАТО и међународна полиција у улози светског жандарма, те истовремено чувају и одржавају створено стање.

Будући да се готово ништа у наведеним Жераровим аргументима не може оспорити, очигледно је да се и проблеми свих становника планете усложњавају. Сукоби су све чешћи, због изградње тзв. глобалног поретка, у којем земље Запада предвођене САД освајају свет под фирмом ширења ка Истоку „америчке демократије“, економским, информационим и „неокортикалним“ приморавањем источних земаља да уђу у Западну алијансу и Европску унију. Истовремено, назиру се све снажније снаге које имају шансе да спрече и можда још једном распрше најновије хегемонистичке амбиције Запада, а то тек наговештава сукобе већих размера. Проблеми су и то што Запад нема намеру да одустане од пројекта „освајања света доларом“ и што је своје сценарије прогласио „виталним интересима“ – дакле, узмака неће бити до коначне победе или пораза.

Да је пред светом још опаснији период показује медијска кампања око ширења НАТО на Исток. Јер, само што су у седишту НАТО крајем 1996. године закључили да пред западном војном алијансом стоје три најважнија задатка: 1) унутрашња реформа са променом командне структуре; 2) проширење на исток Европе, и 3) формулисање стратешког партнерства са Русијом, вашингтонске дипломате су се растрчале да их што пре реализују.

Отшкринута врата за продор НАТОа

При цртању нове мапе света, савремене политичке архитекте Запада испољиле су висок степен стрпљивости, доследности и одлучности, не презајући да стекну имиџ лицемерних и бескрупулозних наднационалиста спремних да по сваку цену наметну свим народима света амерички начин живота. Готово непогрешиви, користећи проверене методе, непрестано експериментишући, ниједном се нису преварили да учине нешто у корист

националиста, које су и званично прогласили највећим непријатељима.

Први се Бил Клинтон „сетио“ да треба НАТО довести у Босну, почетком септембра 1993. године, када је наговестио да је војна опција НАТО-а за Босну „веома жива“. Од тада су врата Балкана отшкринута за НАТО и његово ширење према истоку, а прво проширење је већ реализовано на просторима претходне Југославије. Показало се да је ширење НАТО-а, у ствари, формула за стварање светске армије, која ће добро пристајати уз планетарну полицију и остале елементе „глобалног друштва“.

Пошто, осим српског национализма, који је најближи Западу и први на удару, највећа опасност наднационализму прети од националиста из Русије и Кине, није чудно што Запад на основу „пројекта 80-тих“ преко проамеричке администрације (која је у непосредној спрези са америчком и безочно купује време за Запад) и квазинационалистичких партија из вешто програмиране опозиције у Русији, покушава да заплаши руски народ повратком на старо, а „кинеску опасност“ сузбија претњама новим санкцијама (јер „имају довољно доказа о кршењу људских права и продаји кинеске ракетне технологије и Ирану и Ираку“).

Заузимање балканског простора изведено је ослонцем на доктринарно регулисан информативни хаос, с једне стране, и све беспрекорнији и снажнији информациони систем, с друге стране. Дозираним управљањем преко економске, политичке, културолошке, информационе, психолошке и других димензија, изазван је грађански рат у „Версајској Југославији“, у који је НАТО перфидно ушао искористивши неспретни позив мировним снагама УН, и као једно од њихових преображења, започео у Бриселу планирану мисију.

Бзбројни антисрпски бисери

Договори и „јасни ставови о томе како шта треба учинити у Босни“ вртели су се у истом кругу између Жака Ширака, Џона Мејџора, Била Клинтона, Хелмута Кола, па и Бориса Јељцина, када је искрсла нова ситуација или ради брзе припреме за следећу фазу, чак и у телефонским разговорима. Антисрпски бисери су безбројни. На

После Била Клинтона први је намеру Запада да прошири НАТО на дипломатски начин наговестио Ханс Дитрих Геншер, у октобру 1993, када се успротивио „ширењу НАТО-а пријемом земаља источне Европе“. После њега промену зоне и сфера интересовања атлантске алијансе није нико поменуо готово годину дана.

Руси су добро проценили шта ће бити

Тада су руски званичници реаговали на новинарска нагађања о плановима за ширење НАТО-а и промену власти у америчком конгресу, тврдећи да ће власт републиканаца у Конгресу отежати споразум Русије и Америке о ширењу НАТО пакта и неким другим темама, а и да ће опште америчко разумевање за потребе Бориса Јељцина бити смањено. (Управо то је потврдио Виктор Черномирдин 6. фебруара 1997. године речима: „Ширење НАТО-а могли би да искористе руски националисти као аргумент против Бориса Јељцина“).

Најзначајнији догађај у вези са ширењем НАТО-а догодио се 5. децембра 1994. године на КЕБС-у, када је дошло до оштрог дуела Била Клинтона и Бориса Јељцина. Борис Јељцин је изјавио да се судбина међународне заједнице не може решавати из једног центра, а Бил Клинтон да нико не може дати вето на ширење НАТО-а према истоку. Због неочекиване руске храбрости и одбијања Руса да прихвате западно објашњење о „бенигној“ природи ширења НАТО-а, самит КЕБС-а у Будимпешти обележен је изузетно негативно у америчким медијима.

Да „ширење НАТО-а“ није само политички гаф, или део медијске кампање, потврдили су почетком фебруара 1995. године Хелмут Кол и Бил Клинтон у Вашингтону, разговарајући о проширењу НАТО-а, Босни и развоју догађаја у Русији. Месец дана касније, министри иностраних послова Европске уније понудили су Русији уговор под условом да одбаци своје разлоге неслагања са ширењем НАТО-а. То је била коначна потврда да за ширење атлантске алијансе нису заинтересоване само САД већ цео Запад, односно сви креатори Новог светског поретка.

Тврду одлуку Запада да убрза продор ка истоку, потврдио је Ворен Кристофер сасувши „горку истину“ Андреју Козиреву у лице: „Процес ширења НАТО-а ће ићи замишљеним темпом без обзира на руско противљење“. У НАТО-у су се определили за ширења према Истоку „али без журбе“. Пола године после самита КЕБС-а, такође у Будимпешти, и на Скупштини НАТО-а потврђена је одлука да се атлантска организација шири према Истоку. Истог дана када су у Команди НАТО-а у Бриселу договорили да ширење НАТО-а буде поступно и промишљено, без могућности да то путем права вета спречи било која држава ван НАТО-а, и да предност приликом пријема у НАТО треба да имају Пољска, Мађарска и Чешка, руски премијер Виктор Черномирдин је опоменуо НАТО планере да је Русија одлучно против ширења њихове организације према границама Русије. Руси став изразио је и Генериј Зјуганов, победник на децембарским парламентарним изборима у Русији 1995. године, упозорењем да је „ширење НАТО-а на исток јако лоша политика“.

НАТО је развио снажну војну машинерију за освајање света

Много дипломатских и медијских инсценирања

Наравно, Пољска, Мађарска и Чешка имају много разлога да у припремном периоду кроз Партнерство за мир (Пољска примљена 2. фебруара 1994; Мађарска – 8. фебруара 1994; Чешка – 10. марта 1994) приђу Атлантској алијанси. Бивши председник Пољске Лех Валенса је желео да Пољска буде што западније; Мађарски премијер Ђула Хорн сматра да је проширење НАТО-а заједнички интерес; председник Чешке Вацлав Хавел мисли да су противљења у Русији ширењу НАТО-а остатак мишљења из доба Хладног рата, а да би ширење савеза на земље Источне Европе значило и „ширење стабилности“, које би користило и Русији.

Разумљиво је што су Руси први реаговали на отворању и безусловну експанзију Запада. Уосталом, реакцију Руса предвидео је Збигњев Бжежински, „главни архитекта светског поретка“, када је 6. јануара 1996. године изјавио да ће национална и ауторитарна већина у Русији убудуће форсирати два централна геополитичка циља: 1) реинтеграцију бивших делова СССР, и 2) неутрализацију посткомунистичке централне Европе (спечавање ширења НАТО-а на исток). Био је то пун политички погодак, јер само недељу дана касније Јевгениј Примаков, руски шеф дипломатије, најавио је спољну политику која ће одговарати статусу Русије као велике државе, при чему ће приоритет у заштити националних интереса имати: 1) односи са бившим совјетским републикама, и 2) спречавање ширења НАТО-а на исток. Као да им није било јасно да се НАТО већ проширио. Не би ли се НАТО сместио на Балкан, на југу Европе се догодило много нелогичних, наметнутих, дипломатских, медијских и субверзивних инсценирања, која се могу оправдати једино потребом Западне алијансе да се на сваки начин прошири и боље распореди.

Послужиле су томе разне мапе и неостварљиви планови, од Кутиљеровог до плана Контакт групе. Улазак НАТО у Босну

припреман је од децембра 1992. до јула 1995. године. Како није нађен бољи повод, исконструисана је, према командатору листа „Нојес Дојчланд“, током јула 1995. године, неподношљива војно-политичка ситуација око Сарајева, која је принудила НАТО-у да преотме овлашћења од УН и према сопственој процени узме учешће у „спонтаној одмазди“ („Балканској олуји“). Томе је допринела клима о којој је тада говорио немачки министар одбране Фолкер Рије: „Запад се налази пред изузетно компликованом фазом у односима са Русијом, јер „вештачка подела Старог континента из времена Хладног рата више не може да се одржи“.

Доласком у Босну, НАТО је заузео још повољнији положај за нову улогу у стварању „новог светског поретка“. У конкретном случају, за даљи притисак на Србе, ради остварења коалиционих интереса и даљег потискивања Срба уз смањење српске моћи и разарања српског националног бића. НАТО је наступио у сред наднационалне фарсе створене неуобичајено организованим прихватом избеглица (од 5. августа до 3. септембра 1995. у Србији је прихваћено 172.000 прогнанника из РС Крајине).

Напади на све што је српско

НАТО се проширио ратнички, шеснаестодневним ваздушним нападима на све што је српско. Добили су за улазак на Балкан високу оцену Била Клинтона. Изјавио је да су напади изведени уз изузетну опрезност и дисциплину, „одлучно и снажно, онако како треба“. За две недеље у операцији „Одлучан одговор“ авиони НАТО-а изручили на Републику Српску више од пет хиљада тона убојних средстава. Изведено је 3.300 авио полетања. На мети су биле болнице, породичне куће, мостови, рафинерије, водоводи, електричне централе, релеји, фарме... Пет дана после последњег дејства из ваздуха најављено је да НАТО и на копну од 25. септембра 1995, заједно са руским трупама, смењује Унпрофор.

НАТО је ушао у Босну када је „завршен рат“, тако што су креатори НСП-а Србима узели територију и успоставили контролу Балкана са око 70.000 војника. Београд је пристао на историјски највећи пораз српског народа и брисање његове части. Сада је у Босни НАТО, односно Сфор, после Ифора и Унпрофора. Боље речено, у Босни су све време били војници НАТО-а, који су само променили униформе, плаве беретке заменили су зеленим а ознаке УН ознакама НАТО-а.

После телефонског разговора са Билом Клинтонем, 26. јануара 1996, ни американизовани Борис Јељцин није прихватио ширење НАТО-а. С обзиром на то да је његово противљење очигледно изгледало озбиљно, у Кремљу је, за дипломатске аршине веома брзо, стигао немачки канцелар Хелмут Кол, који је иначе „официр за везу“ НАТО пакта са Русијом. Он је са Јељцином разговарао 19. фебруара, на само два и по сата. „Крупни и арогантни Кол“ је уверавао политичког предводника Русије, да су позиције Немачке и Русије исте и да Русија нема разлога да страхује од ширења НАТО-а. Затим је Бил Клинтон поново (21. април 1996) уверавао Русе да ширење НАТО-а није на штету Русије.

На тврдњу Хавијера Солане да одлуке руске Думе и резултат председничких избора у Русији неће утицати на ширење Атлантског пакта на Исток, одговорио је Јевгениј Примаков јасним ставом: „Русија не пристаје на ширење НАТО-а на Исток зато што тиме штити своје државне интересе, а не зато што у том питању располаже правом вета“.

Од октобра 1996, нешто је измењена политика НАТО према Русији. Инсистирало се на развијању односа партнерства и савезништва са Русијом, које је, наводно, „већ потврђено у оквиру акције Ифора у Босни, где су Руси уклонили у систем команде и организације НАТО-а обавили изванредан посао“. Крај године обележио је руски премијер, очигледно у Кремљу добро промишљеним ставовима (1. и 2. децембар): „Русија нема право да стави вето на ширење Алијансе, али такође нико нема право да игнорише њено мишљење“; „проширење НАТО изазвало би нове поделе које би довеле до погоршања укупне геополитичке ситуације у свету“.

„Трач“ да је Кремљу понуђено 50 милијарди долара

Уследила је права кампања која је на несрећу Запада дошла у лоше време, јер његов најбољи сарадник, Борис Јељцин, није здрав. Већ 4. јануара 1997, Хелмут Кол се поново обрео у Москви код рековалесцента Бориса Јељцина. (Иначе, Јељциново наводно опирање ширењу НАТО-а тумачи се на Западу као удварање својој политичкој публици, а не као стварни став званичне Москве). У оквиру исте активности, у Кремљу је 6. јануара 1997. одржано саветовање о односима Русије и НАТО-а, на коме је, опет, изражен негативан став Русије према ширењу западне војне алијансе на исток. Дан касније Бил Клинтон и Хелмут Кол разговарали су телефоном о томе како ублажити руску забринутост због ширења НАТО-а на исток. На нове у предлоге у вези са тзв. специјалним односима са Русијом и покушаје да се Москва увери да ширење Алијансе на исток

Свесна шта се догађа, Русија је у међувремену парирала моћним наоружањем, које је прошле године представљено на Паради победе у Москви

Европе није уперено против Русије, одговорио је министар иностраних послова Русије наглашавајући да је Русија и даље оштро против ширења НАТО на исток, а да ће о озбиљности изјава из Алијансе о специјалним односима са Русијом судити на основу спремности на измене Споразума о конвенционалним снагама. Неумитан став руске дипломатије протумачен је као покушај Москве да обезбеди за себе најповољнију цену због тог ширења. И док је помоћник америчког државног секретара Струуб Талбот, на европској турнеји, преносио савезницима амерички став о неопходности проширења НАТО на исток, већ је кроз руске новине почео да кружи „трач“ да је Кремљу понуђено 50 милијарди долара да престане да се противи ширењу Атлантске алијансе на Исток. Можда су на Западу заборавили да су 16. априла 1993. ради подршке реформе у Русији понудили 43,4 милијарде долара, које никад нису урчили Јељцину.

Када је реч о „ширењу НАТО-а“, не треба занемарити истину да је, вероватно, као последица досадашњег понашања Запада и одговор на његову експанзију 5. јануара 1997. године најављено стварање исламске уније (Група Д-8 у коју улазе: Турска, Иран, Пакистан, Малезија, Индонезија, Бангладеш, Египат и Нигерија). Тим поводом, веома је значајно објашњење Тансу Пенбе Чилер, шефа турске дипломатије, да Група Д-8 није организована на верској основи, и да „ако Европска унија није хришћански клуб, онда ни Група Д-8 није исламски клуб“. Јер, за геостратегијске зналце, формирање нове алијансе на граници између Истока и Запада значи да се гради нова брана и да се нагомилава енергија приливом изазваним (не)промишљеним поробљавањем Истока. Дакле, источни свет је већ реаговао на амерички хегемонизам, што је израженом све чешћим и већим сметњама и препрекама на путу остварења „америчког сна“.

Амерички „пузајући рат“ ће се наставити

Пошто су се већ много пута прозвали као веома заинтересовани за светска и регионална збивања, вероватно би о томе

ОТПОР ПОКОРАВАЊУ СВЕТА

Овај текст написан је 9. фебруара 1997. године и најречитије сведочи да се у светским оквирима мало шта променило када је реч о упорним покушајима САД да инструментализацијом НАТО-а покоре свет. Чланком се пружа отпор поковању света и својерестан је еталон о правилном промишљању аутора о токовима светских геополитичких промена. Тескст је, због расположивог простора у листу, незнатно скраћен.

требало да размисле осим лидера земаља из Групе – 7+1 и њихови сарадници масони Џејмс Бејкер, Лоренс Иглбергер, Сајрус Венс, Збигњев Бжежински, Френк Карлучи, Брент Скоукрофт, Ричард Фербанкс, Роберт Страус и други.

Никола Тесла би лако прорачунао трајање сукоба који следи, будући да је оно „сразмерно, теоријски, војној снази и бројности“. Како је између Истока и Запада енергетска разлика потенцијала велика, рат, који је увелико у току, требало би да престане када се та разлика поништи сведимензионално у економској, политичкој, културолошкој, информационој, психолошкој и другим сферама. С друге стране, с обзиром на то да је одсуство разумске компоненте најважнији фактор трајања рата, то исто наводи на закључак да ће се амерички „пузајући рат“ наставити.

Основни светски проблем је чињеница да Сједињене Државе контролишу исцрпљивање енергије, и то на местима где постоји неравнотежа потенцијала, јер је то један од инструмената, ако не и главни инструмент, којим се контролише формирање планетарног друштва. Нови светски поредак стварају (граде) администрације Велике Британије и Сједињених Држава, односно масони из Лондон Ситија и са Вол стрита, у времену у којем је толико различитих вера, нација, држава и култура, чији су сви носиоци, живи и веома ратоборни људи. То је разлог за постојање парадокса, да снаге УН (САД) истовремено изазивају и решавају сукобе, и што шири сведи мензионални сукоб тек постоји.

Шта се догађа са западним војнополитичким блоком **АЛИЈАНСА У КРИЗИ**

Неповерење међу чланицама НАТО-а тиња већ дуже време, али га је тек рат у Сирији избацио у први план

ПИШЕ: Мирослав Лазански

Сваки војни савез има најмање три главна циља: заједничка одбрана у случају напада, пакт о међусобном ненападању и колективна командна структура. Могу да се наведу још и неки други циљеви, али ако се ова три циља не испуњавају, сваки војни савез постаје болестан и може да заврши на гробљу историје. Да ли таква судбина прети НАТО-у? Од ове три главне функције алијансе само једну извршава на одговарајући начин, а то је ефикасна заштита од међусобног напада чланица НАТО-а.

Друге две функције су се изгубиле током протеклих година, рат у Сирији то најбоље потврђује. Заправо, тешко да и једна земља чланица НАТО-а може да рачуна на заједничку одбрану у случају напада. Да ли су Немци пешадијом, или оклопним снагама помогли Турцима против наоружаних Курда који су из Ирака ушли у Турску? Нису. Да ли би Французи војно похитали у помоћ Пољацима ако дође до сукоба са белоруским војницима? Чисто сумњам, свако гледа прво себе. Чак ни Немци нису сигурни на кога би унутар НАТО-а могли да се ослоне у случају рата. Рачунају на Американце, али се прибојавају да би и они могли да искористе тренутак да им прочитају лекцију.

Неповерење међу чланицама НАТО-а тиња већ дуже време, али га је тек рат у Сирији избацио у први план. Расправе у НАТО командним структурама после обарања руског бомбардера „Су-24“ од стране турског ловца Ф-16, показале су да европски војни партнери Турске нису унисано подржали Анкару, чак је било мишљења да се Турска том приликом не може позивати на члан 5. вашингтонског споразума о колективној безбедности НАТО-а. О кризи изазваној обарањем руског бомбардера расправљало се у Монсу и Бриселу онолико дуго колико је требало времена да непосредна опасност од руског одговора не прође. Из чега произлази поука: када ситуација постане опасна, најбоље је ослонити се на сопствене снаге. Због чега свака земља мора рационално да размишља како да одговори на неку кризу сопственим снагама. Уколико их, наравно, има.

Трећи елемент НАТО-а, колективна командна структура, већ годинама губи на снази. Турци уопште не слушају Американце и одбијају да повуку све војнике које су послали у северни Ирак. Турске трупе под сопственом командом прелазе турско-ирачку границу, односно границу једне државе чланице НАТО-а, упадају у другу државу без мандата УН. Многе земље чланице алијансе не гледају са одобравањем турске потезе на Блиском истоку, али и Американци и Турци у Сирији делују без мандата НАТО-а, и то лоше утиче на дисциплину унутар алијансе.

Да ли је то онда, када свако ради што хоће, прави савез? Више ми то личи на анархију у којој чланице предузимају само најне-

опходније ствари да би се одржао привид јединства. Када би Пољаци били у прилици да бирају између НАТО-а и САД несумњиво је да би изабрали САД. Нове чланице алијансе улазе у савез само ради наде да ће их САД штитити, а не ради неког одушевљења према самој западној војној алијанси.

Кроз десетак последњих година видели смо да је сваки нови задатак оптеретио НАТО. Не само војно и финансијски, него и дипломатско-политички. У погледу рата против Ирака 2003. године земље чланице НАТО-а нису се понашале колегијално, али то није узрок кризе у алијанси већ њена последица. Зато сваки савез може да служи само једном ограниченом броју циљева. У време оснивања НАТО је имао пред собом једног противника, СССР, касније и Варшавски пакт. Један противник, један циљ, један савез.

Данас више не постоји само један велики противник, а сваки члан НАТО-а гаји анимозитет према некој групи трећих земаља и има вишеструке интересе у својој хемисфери. Ако се данас саберу непријатељи свих чланица НАТО-а, видећемо да их има више од 30. Но ни један од ових противника није навукао непријатељство целог НАТО-а на себе. Не може бити заједничког именуоца, јер нема заједничког непријатеља, тако да свака земља чланица НАТО-а и не може да очекује да јој НАТО помогне у сваком специфичном проблему.

Анархична ситуација може да доведе до малих ратова, па се употреба силе мора контролисати. То је, међутим, политички, а не војни задатак. Пошто би с таквим задатком НАТО био и преоптерећен. Циљ и реализација циља треба да су стриктно одвојени једно од другог, попут законодавног и извршног тела у једној држави. Што више алијанса буде покушавала да буде законодавно тело, то ће бити лошија извршна сила.

Рат у Сирији оголио је све проблеме јужног бока НАТО-а. Дугогодишњи спор Атине и Анкаре на ендемичан начин угрожава повезаност НАТО-а. Турска се понаша све самосталније. Анкара лансира тезу да је „гуше“ грчка острва у близини Турске и да Атина жели да претвори Егеј у „грчко језеро“. Турска 4. армија, постављена према Грчком, у турском се војним круговима зове и „армија Егејског мора“. Та армија не припада структурама НАТО-а.

Две чланице НАТО-а, Турску и Грчку, географија је предодредила да буду комшије и пријатељи. Али њихова прошлост показује да их је историја осудила да буду можда не непријатељи, али сваког супарника. Када историја и географија дођу у сукоб, историја тежи да победи.

ИЗВОР: Политика

Срба на планети има око
11 милиона

КАКО СМО РАСПОРЕЂЕНИ

Када се све зброји, има нас нешто око 11.000.000 на планети, ако се не рачунају они који су деценијама у неким државама и сматрају само да имају српско порекло

Срби живе и у Републици Српској где чине 88 одсто становништва, а већина су и у Брчком дистрикту (43 одсто). У Федерацији Босне и Херцеговине, наш народ чини највећи део становништва у четири општине Босанске Крајине.

Такође, велики удео Срба има и Црна Гора, а већина су у неколико општина на северу земље, као и у Боки Которској.

Срби су и даље доминантни у једном броју општина северне Далмације, Лике, Кордуна, Баније, Славоније, западног Срема и Барање.

Што се тиче дијаспоре, највише нас има у Сједињеним Америчким Државама, Немачкој, затим у Аустрији и Швајцарској, а значајан број Срба живи у Канади, Великој Британији, Шведској и Италији.

Ево како су распоређени Срби у свету:

Србија 5.988.386,
Босна и Херцеговина 1.100.576,
Хрватска 186.633,
Црна Гора 178.550,
Словенија 70.526,
Македонија 40.000,
Немачка 450.000,
Аустрија 300.000,
Италија 20.000,
Француска 70.000-100.000,
Швајцарска 195.953,
Шведска 35.000,
Уједињено Краљевство 80.000,
Румунија 22.518,
Белгија 3.857,
Грчка 10.000,
Мађарска 7.350,
Луксембург 4.581,
Шпанија 4.600,
Северна Америка: 830.000,
(САД 650.000, Канада 180.000),
Азија и Океанија: 120.000,
Аустралија 98.000

ИЗВОР: Вечерње новости

Због љубави према Рускињи остао без перископа, чина и избачен из партије

ОДЛУКА ОДВАЖНОГ ОФИЦИРА

Чувени подморничар бивше ЈРМ Тома Драшковић открива зашто је догурао само до капетана фрегате. Избачен сам из Партије, потом и из ЈНА. Тито га 1977. ипак вратио у армију, на подморницу никад више није крочио

Када се међу бившим подморничарима некадашње ЈНА поведе разговор ко је међу њима био први „господар дубина“ плавог Јадрана, као из топа, од Пуле, преко Београда до Новог Сада, рећи ће - капетан фрегате Томислав Драшковић. Овај Невесињац последњи пут је био на командном мосту подводног брода давне 1971. Када је после завршене Командно-штабне академије требало да заузме место заповедника 88. дивизиона подморница - пребачен је за наставника у Морнаричком центру у Лори. После четири године, избачен је из партије, а онда му је Војни суд у Сплиту одузео чин и избацио га из војске. Разлог је био - волео је руску држављанку!

Писао је потом морнарички вук о неправди маршалу Титу. Видевши писмо и после распитивања о човеку, Тито је упutio Команди морнарице кратак допис:

“Па то је наш човек, одмах га враћајте у службу.”

У јулу 1977. примљен је назад. Ипак, на подморницу га више нису враћали. Пензионисан је средином осамдесетих.

Капетан фрегате Томо Драшковић данас има 85 година и живи у Сплиту. Посетио је Београд, недавно, када је у Бродарској школи представио књигу о свом животном путу. Стисак руке, мисли и хитрина којом се и данас креће негирају податке из личне карте.

- То се данас код људи зове харизма, а код нас подморничара такво држање се звало нормалност - сећа се капетан Драшковић. - Ја сам поморски официр постао 1954. а у подморничаре сам се пријавио 1956. Са 29 година сам био заповедник подморнице коју смо наследили од Италијана, а неколико година касније су ме звали да будем пробни капетан на првој нашој великој дизел-електричној подморници из класе „Сава“, која добила име „Херој“.

Капетан Тома присећа се се дана када је зарадио подморничарску славу у СФРЈ. Пробрана посада и он добили су задатак да обаве сва прототипна и примопредајна тестирања пре него што „Херој“ буде службено увршћен у флоту. Подморницу су морали темељно да тестирају и да је доведу до лимита у сваком могућем техничком смислу уз детаљну проверу уграђене технике.

- Највећа дубина до које смо се спустили била је у Јабучкој котлини неких 190 метара испод мора - сећа се капетан. - То је прошло без икаквих проблема. Испитивање оружја, мотора, хидро-акустичних апарата такође је ишло без најмање грешке. Једини малер смо имали када смо

Тома Драшковић данас
...и некад

први пут испитивали максималну брзину брода на дубини од 20 метара. Убрзо, тај квар је отклоњен.

Драшковићев брод П-821 службено је увршћен у Флотну листу ЈРМ 1968. У следеће 23 године активне службе „Херој“ је имао укупно 726 пловидбених дана, чак 910 роњења и прешао је укупно 46.659 нautичких миља, што је еквивалент пловидби два пута око земаљске кугле. Драшковићево „чедо“ од 50 метара данас је Музеју у Тивту, постављено испред елитног насеља „Порто Монтенегро“.

- Ја ни данас са сигурношћу не могу да кажем зашто сам постао сметња тадашњој Команди морнарице - говори Дра-

„ПОДВОДНИ ВУКОВИ“

Пуковник Милан Комар, некада први машиниста наших подморничара који је 2004. установио наше Удружење „Подморничар“ и сам испод воде провео 6.800 сати, тврди да је Томо Драшковић био нешто посебно. Одмах иза њега Комар набраја колеге које су цео век провеле под водом, што је и за светске оквире права реткост.

- Уз подморнички стаж од 18 месеци за годину дана, следећи асови провели су у подморничарству 26,5 година.

То су подофицири Лука Богуновић, Жарко Павловић, Исмет Мешић, Цирил Кочевар, Секула Бисерчић, Миодраг Деспотовић, Иван Рако, Станоје Мијатовић, Дојчин Курдулија, Јаков Кружјевић, Саво Грујић, Велислав Ђурђић, Душан Текић, Живорад Младеновић. Од официра ту част су имали само Ђуро Јанус и Јордан Јовановић - говори Комар.

500 ОДАБРАНИХ

Кроз подморничарске јединице, од 1956. када је овај род војске „рођен“ у ЈНА до 1991, прошло је око 500 људи. У флоти РМ за све ово време било је 14 подморница.

- У најбољим годинама, осамдесетих, када смо били подморничка сила у региону, у служби је било 11 подводних бродова - прича Драшковић.

шковић. - После задатка са „Херојем“, који је према мишљењу претпостављених одлично обављен, завршио сам као млад капетан фрегате највише командну школу и нормално је било да сам очекивао да преземем команду над Дивизионом. Ја сам претходно завршио школовање у Ленинграду, Севастопољу и Бакуу и знао сам за то. Тада су почеле да се дешавају „ненормалне ствари“.

Наш саговорник прича како се у то време развео од прве супруге и остао сам са сином. Упознао је, вели, Русињу Регину родом из Риге, која је и претходно живела у Сплиту и такође иза себе имала један неуспешан брак и једно дете. Заволели су се. Драшковић каже да то није била „љубав из руског романа“, али да је била искрена. Он је имао 40 година, она 39 и били су складан пар.

- Једнога дана добио сам позив адмирала Иве Пуришића, тада команданта Војно-поморске области - наставља Томо. - Упозорио ме је да веза перспективног официра морнарице с држављанком СССР-а није пожељна.

Ипак, оженио се Регином, а она је узела наше држављанство. И када је помислио да је све како треба, избацили су га из Партије. Капетан Драшковић је прошао праву голготу од 1974. до 1977. И док смо водили овај разговор више пута је поставио питање на које му све ове године нико није дао разуман одговор: Какав би то човек био да је оставио жену коју воли јер то од њега траже наводни прописи?

Драган Вујачић

ИЗБОР: Вечерње новости

Најстарији војни пензионер у
Републици Српској

У 102. САМ ОДЛАЗИ ЛЕКАРУ

Дрварчанин Милан Пузић ове године ће срећно, здраво и весело, навршити 102 године живота. Он је практично најстарији војни пензионер Бања Луке и Републике Српске. И најстарији борац НОР-а у том престолу граду.

По виталности Милан је један од својеврсних рекордера. Наиме, врло га је тешко наћи у стану, у улици Бановић Страхиње, тамо под брдом (Старчевица), најмање два километра од центра града, где су просторије СУБНОР-а. Често се Милан степеницама успе на трећи спрат, да поприча са саборцима. А борци никада нису организовали неку од манифестација, а да Милана нису позвали и с поштовањем га сместили у први ред, како и доликује.

Кад се полажу венци на Споменик палим борцима НОР-а у Бањој Луци, мало ко од присутних не укаже на тог познатог борца који се не предаје, ето ни након сто и више година.

Милан Пузић рођен је 1. августа 1914. године у дрварском селу Бастасима. Мајка Јованка и отац Илија имали су петоро деце, два сина и три ћерке. Милан је био беба од 11 месеци кад му је умрла мајка, тако да су сироти остали са оцем живети, како се могло и морало. Када је Милан дораство посла, запослио се у дрварској вискози и нешто зарађивао, а радничка незадовољства манифестовао са колегама штрајковима.

Онда протутњао Априлски рат, а Милан у строју бранилаца. Ратовали и све би кратко, па Милан доживи судбину многих - доспе у заробљеништво, али се снађе и некако побеже, те се врати у родне Бастасе. И ту је већ било зла од усташа, мртвих и рањених, па Милан је већ знао да се ваља латити оружја и у неизвесну борбу поћи. Од устаничког Дрвара до Сутјеске и Неретве, па до борби за ослобођење Београда и ратовање на Сремском фронту. То је укратко био ратни пут Милана Пузића. На Неретви беше рањен, а брат му Никола сузе пусти кад га је посетио у партизанској болници у Прозору и то каже никад неће заборавити. Никола је погинуо у бици за Б. Нови (Нови Град).

У слободном Сарајеву је службовао после рата. Завршио је ПОШ (Пешадијску официрску школу) и службовао у Штабу Сарајевске армијске области и вели да је био и начелник једног одељења. У Санском Мосту је био начел-

ник одсеека и председник регрутне комисије. Онда је уследило фамозно пензионисање 1957. године, са свега 43 године живота! Нити је био болестан, нити је био неспособан, него је било нешто друго у персоналној служби ЈНА... Неки баланс кадрова. У Бања Луци живи готово 60 година.

Син Жарко, ћерка Нада и Мирослава Пузић Иванић, четворо унучади и четворо праунучади, то је породично благо Миланово. Драга му супруга Славка заувек га напустила пре осам година, па би све било другачије да се ћерка Мирослава не нађе у Бања Луци, колико за невољу, избегавши из Санског Моста. Толико и на срећу оцу Милану, па је ето управо сада она заступна што Милан живи тако уређан живот, што му је заправо и срећна дубока старост. Власник је више одликовања а каже да му је најдража Споменница 1941. Ћерка Мирослава нам показује и најновије одликовање руско, добијено прошле године поводом Дана победе над фашизмом. Десет пута је одликован за разне заслуге и поносан је на све што је било, али тужан је и кад се врати из града а да никога од познатих није видео.

Када смо га потражили ових дана, по којем путу, опет на вратима, ведрлица и благог осмеха дочека нас ћерка Мирослава. А Милан? Е, Милан је отишао код лекара, на контролу. Отишао, није га нико ни водио, ни возио, а лекар поручио породици да га за сада не шаљу, нема потребе.

Ето, ко је и какв је војни и ратни ветеран Милан Пузић.

Митар Пејић

Писмо: Добар тим Центра за
хипербаричну медицину ВМА

ЉУДСКИ ОДНОС ОСОБЉА

Ко има проблема са здрављем зна да вести о тешкоћама у нашем здравству нису претеране. Средства из буџета недостатна, па није лако ни болеснима ни посленицима у тој одговорној делатности. На шалтерима амбуланти, поликлиника и болница - гужве. Заказивање специјалистичких прегледа и за неколико месеци унапред...

Напетост, нестрпљење, па и понека ружна реч... Али, и поред таквих (не)прилика, већина људи у белим мантилима има разумевања за невоље болесних и савесно истрајава у свом послу. Тако се показало и у мом случају. Готово два месеца сам стрпљиво пролазила кроз све процедуре које прате лечење обичног света. Долазила ми је хитна помоћ, одлазила сам у амбуланте и болнице, примала инфузије и болне ињекције, а љубазан однос лекара и другог особља према мени помогао ми је колико и лекови. Њихове лепе речи и осмеси ојачали су моје поверење у лекаре и наду у оздрављење.

Врхунац коректног односа доживела сам у Центру за хипербаричну медицину ВМА. Кад сам након свих оних неизвесности у исход лечења стигла тамо, осећала сам се као да сам нашла зелену оазу у врелој пустињи. Помало збуњена, јер ни сам знала шта ме тамо чека, изненадила ме предусретљивост особља. Сестре Ана Стошић и Бојана Васиљевић су ме уз најљубазнији осмех одмах упутиле код доктора Саше Трешњића. Он је прегледао моју рану и посаветовао ме као род рођени како да поступам даље. И начелник Центра примаријус др Милорад Рабреновић се заинтересовао за мој случај, па је убрзо почела терапија.

Пре уласка у комору, оператер инж. Бојана Миленковић подробно је објаснила шта нас тамо очекује и како треба да се понашамо у њој. А кад смо ушли, придружио јој се и техничар Ђорђе Машановић. Помогли су нам да наместимо маске за удисање кисеоника и све време пажљиво пратили како подносимо промену притиска и да ли је неком од пацијента потребна било каква помоћ.

Већ после прве сеансе у комори, стекла сам утисак да ми је указана већа пажња него што налажу обавезе лекара. Медицински техничар Саша Микић ми је у присуству начелника Рабреновића и др Трешњића очистио и превео рану. Следећег дана доживела сам најпријатније изненађење. Главна сестра Ивана Бојић уз асистенцију сестре Бранке Шево, опет у присуству поменутих лекара, не само што су ми превели рану, него су веома зналачки и безболно одстранили натрули део ткива, који је био један од главних узрока мојих невоља. Не могу да опишем своју радост кад ми је доктор Трешњић рекао да је сигуран да ће после те интервенције све кренути набоље. И стварно, већ након недеље дана, уз сталну негу од стране особља Центра, рана је готово зацелила.

Нема сумње да је у мом лечењу одиграла савремена медицинска техника, али напосто осећам да је у томе једнаку улогу имао и крајње људски однос целокупног особља Центра. Ово моје мишљење поткрепљено је и стотинама изјава захвалних пацијената записаних у књизи утисака.

- За лепу реч и осмех нису потребна средства из буџета, а добро знамо колико значе људима у невољи - речи су доктора Трешњића. - Зато је цео наш колектив прихватио такав начин понашања, што несумњиво доприноси успешности лечења.

Милка Слобода

Овера
здравствених
књижица

НОЋНА МОРА У ЈЕДНОМ ДАНУ

Захваљујући доброј организацији, за само једно преподне, у Пиротском округу, извршена је овера здравствених књижица војних пензионера и чланова њихових породица.

Оверу здравствених књижица вршили су надлежни органи из Фонда СОВО, у просторијама Општинског одбора УВП Пирот.

Ранијих година овера здравствених књижица, била је ноћна мора пе-

нзионера и корисника војних пензија. Људи су се сналазили како је ко знао и умео.

Ове године је то урађено на најбољи могући начин: захваљујући добром организацијом, а пре свега благовременим обавештењу пензионера посредством локалних средстава информ-

исања, казао је Драган Петровић, председник Општинског одбора УВПС, који је за сво време овере књижица био присутан, заједно са својим сарадницима – секретаром Живорадом Ћирићем и благајником Бобаном Лукићем.

**Стево
ПАНАКИЈЕВСКИ**

Из ГрОд УВП Чачак

У КУРСУ ДОГАЂАЈА

У просторијама СУБНОР-а Чачка 5. октобра одржана је проширена седница ГрОд УВП Чачак поводом 22. годишњице од формирања Удружења, коју је отворио председник Ђуро Јовановић. Седници су присуствовали и гости из УВП Краљево са председником Рајко Марашевићем на челу.

Градска организација УВП Чачак формирана је 24. фебруара 1994. године. На простору Чачка, Лучана и Ивањице је 435 корисника војних пензија, а од којих је у УВПС учлањено 403 или 92,65 одсто.

У извештају шта је све урађено током протекле године речено је и то да је реализована посета деветнаесторици тешко болесних и непокретних КВП. Уручени су им пригодни поклони и пружена помоћ у набавци лекова и обезбеђења медицинских помагала. Том приликом информисани су и о остваривању права на ванредно усклађивање пензија за 11,06 одсто.

За једнократну новчану помоћ захтев су поднела два корисника војне пензије, којима је та помоћ и одобрена. Породицама 13 преминулих КВП пружена је помоћ у остваривању права на посмртну помоћ. Оверено је 75 здравствених књижица за чланове породице који имају право на здравствену заштиту, послато је 520 захтева за рефундацију путних трошкова по основу путовања до Београда, то јест до ВМА. У извештајном периоду планирана су и реализована два излета

Најзаслужнијим члановима и сарадницима УВП Чачак додељена су признања. Плакета УВПС додељена је Стојану Васовићу, председнику ОРВС Града Чачка и Љубиши Бркићу председнику Надзорног одбора УВП Чачак. Захвалнице УВП Србије додељене су Љубиши Дрињаковићу, власнику млекаре „Бодри“, Драгољубу Ма-

рковићу, члану ГрОдУВП Чачак и Гаврилу Камкинском, члану УВП Чачак. Новчана награда припала је Илу Михајловском, члану ГрОд УВП Чачак.

Градски одбор организовао је информисање чланства 16. новембра 2015. године које им је присуствовало 280 чланова и корисника војних пензија. О детаљима вансудског поравнања обавестила их је директор филијале РФ ПИО Кринка Лукић.

И. М.

Запис из Крушевца

МАРАТОНАЦ У СЕДМОЈ ДЕЦЕНИЈИ

У данашње време, када се многи жале да су уморни од живота, потпуковник у пензији Светислав Павловић из Крушевца, један је од оних које одликује виталност, до мере која уме да зачуди и да задиви.

Спорт је стална одредница у животу овог ветерана, који је на прагу седме деценије живота, и како каже, у бављењу физичком активношћу, пронашао је прави еликсир којим побеђује животне проблеме.

Свој први полумаратон истрчао је по одласку у пензију, а први маратон (42 км 195 м) 2009. године, као члан репрезентације, у Асоцијацији атлетских ветерана Србије био је учесник балканских првенстава. Са Балканског првенства одржаног у Турској, у Измиру, 2012. године, вратио се са златном медаљом око врата, после победе у трци на 21 километар.

Од бројних признања посебно му је драга годишња награда Града Крушевца, за истрајност и хуманост у спорту, која му је додељена 2012. године.

Од 2010. године на Богојављење (19. јануара) Светислав Павловић носи Богојављански крст, трчећи из крушевачке цркве Лзарица до села Бела Воде, места где се на Западној Морави одржава традиционално пливање за часни крст.

И ове 2016. године, по седми пут, упркос хладном времену, на том путу од 16 километара, носећи крст, накратко се заустављао у селима Јасика и Кукљин где је окупљени верни народ у цркви целивао крст. Овакав начин ношења крста је за сада јединствен на овим просторима.

Светислав истиче да му учешће у овој витешкој спортској, а пре свега верској манифестацији, представља част, и да ће све док га здравље буде служило и док буде психофизички спреман, и наредних година поносно носити часни крст.

мр Александар Симоновски

ИЗ АЛБУМА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА

Негдашње подморнице којима је била наоружана ЈНА више нису у флотним листама држава насталих разбијањем СФР Југославије. После готово осам деценија постојања, те јединице су укинуте. Остале су само успомене које у себи носе чланови посада што су чували морске дубине негдашње државе.

Ову фотографију смо копирали са фејсбук странице „Југословенска ратна морнарица“. Поставио ју је Мехмед Комић. Реч је о додели „Златне значке подморничара“. У цивилу су и први официри подморничари, негдашњи припадници Југословенске Ратне морнарице. Претпостављамо да је фотографија снимљена у ратној луци „Лора“, али не знамо које је године настала. Можда ће нам у томе помоћи неко од морнаричких старешина ко је присуствовао тој свечаности.

Из активности Општинског одбора
УВПС у Пироту

ПОКЛОН ЗА ДРУГОВЕ

Општински одбор УВПС Пирот, поводом новогодишњих и божићних празника, организовала је посету војним пензионерима и супругама преминулих пензионера и том приликом уручили су им скромне поклоне. У комисију са тим задатком били су Јован Стојановић, Добрин Градимир и Стево Панакијевски.

Дирљив сусрет био је онај са Александром, јер га је издвојио, па је своје колеге препознао по гласу. Био је изузетно узбуђен. Сузе из уморних очију само што нису потекле. Нису били равнодушни ни гости, колеге пензионери.

Распричале се колеге, а домаћин Александар, као да је једва чекао да размени приче из свакодневног живота, али и оне из ЈНА.

- Другови баш вам хвала. Овим гестом испоштовали сте и мене и покојног супруга Драгана, који је релативно млад, пре вишеод десет година, отишао са овог света". Хвала вам, рекла је Вера Петеров, супруга покојног колеге Драгана, док је сипала по чашицу македонске маслике.

Пријатно су биле и изненађене Рада Јовановић и Надежда Крстевски.

Овом акцијом настављена је устаљена пракса Општинског одбора УВПС Пирот.

„Скромно, али и убудуће ћемо спроводити овакве акције и важније од сваког поклона је сусрет са тим људима", рекао је Драган Петровић, председник Општинског одбора УВПС Пирот.

Стево ПАНАКИЈЕВСКИ

Чачани пливали за Богојављенски крст

ИСПИТ ЗА ОДВАЖНЕ

За залеђени Богојављенски крст ове године пливао је 91 такмичар. Први пут та трка имала је регионални карактер, с обзиром на то да је уз Чачане пливало и двадесетак такмичара из Крагујевца, Краљева и Горњег Милановца, а и пет официра са аеродрома у Лађевцима.

Победник је Александар Зечевић (21), који је тријумфовао и прошле године. Александар је студент Високе пословне школе у Чачку. Ово му је био шести наступ за Богојављенски крст.

- Вода је ове године била хладнија него прошле године, а победу посвећујем својој девојци која данас није могла овде да дође. Сви учесници су победници јер је ово верски догађај, а не спортско такмичење, изјавио је Александар пошто је изнео залеђени Богојављенски крст из Мораве.

И. Михајловски

Новинарско присећање

НАБЕЂЕНИ ЛАЖЛИВАЦ

Младост лудост! То ћете често чути од старијих људи када се сећају неких договорштина које су се збивале у време док су били у средњој школи или на студијама. Било је ту, на пример, много тога што би се тицало „варања" професора због ненаучених лекција или неурђених домаћих задатака и томе слично.

Али оно што се мени једнога дана (пре много година) догодило је нешто што би се, нема сумње, сасвим сигурно могло објаснити само изреком на почетку текста („младост - лудост"), уз једну малу ограду да смо се у то време, моје колеге на послу и ја, увелико приближили зрелом добу.

А у Редакцији „Народне армије" је тада било доста новинара који су „покривали" мноштво јединица, команди и установа ондашње ЈНА, тако да је готово свакога дана, у потрази за новинарским темама, бар половину њих било на службеном путу („од Триглава до Ђевђелије").

На тим путовањима смо се сретали и упознавали многе људе, понајпре старешине, о чијим смо јединицама писали, настојећи да у наше чланке „уградим" што више података о њиховом искуству везаном за обуку војника као појединачно, али и читавих војних колектива како би се они који су у обуци, гдекад, заостајали могли да угледају на оне који су били међу најуспешнијима и стално „вукли напред".

Ех, с једног таквог путовања враћао се мој тек коју годину старији колега (К. С.) и у возу који је из Суботице грабио војвођанском равницом ка Београду упознао девојку којој се представио не својим, већ мојим пуним именом и презименом. На путу до престонице имао је доста времена за удварање, које му је, по свему судећи, прошло к'о трен, што је мој колега изгледа схватио тек када се воз зауставио у Новом Саду, где је девојка сишла.

И, сад, какаве то везе има са мном? - питаћете се.

Ако не наслућујете, рећићу вам одмах: та девојка ме је сутрадан позвала телефоном (из своје куће) и свађалачким тоном ме упитала: „Па где си, мангупе, читав сат сам дреждала на Теразијама, а тебе - ни од куд! Ево ме поновно у Новом Саду. Дуго сам држала телефонску слушалицу у руци, размишљајући да ли да ти се јавим..."

„Са ким то ја, извините, разговарам?" - питам што је могуће уљудније.

„Како са ким, лажљивче! Зар си

заборавио да смо се у возу договорили да ћеш ме данас поподне, у 14 сати, чекати испред палате „Албанија"...

Признајем, нисам могао чудом да се начудим. Мало оћутах, па рекох:

„Колико се сећам у Новом Саду сам боравио пре готово годину дана. Нисам упознао ни једну девојку, понајмање тебе". (О некаквом персирању није било ни говора, јер ме је, чим је проговорила, назвала лажљивцем).

„Ма немој! Право си невинашце... А док смо се возили ка Новом Саду причао си ми, с нескривеним одушевљењем, како си ти војни новинар, како водиш рубрику „Наука и техника", како си у Новом Саду боравио често и како ти се тај град и људи у њему веома допадају... Рекао си ми, чак, и то да је Нови Сад, после Београда, град у коме би највише волео да живиш. Па, зар сада очекујеш да ти поновим све оно о чему смо успут причали!?"...

„Не треба" - процедио кроз зубе, јер у канцеларију у том тренутку уђе уредник, потпуковник Илија Томић, држећи у руци мој рукопис, прлично ижврљан (изредигован), што се могло закључити већ при првом погледу. „Кад завршиш с телефонирањем, дођи до мене" - рече мој први уредник, оставивши рукопис на столу.

„Хоћу, друже потпуковниче!" - одговорих и наставих да слушам непознату девојку.

„Не знам како да те уверим да то нисам био ја" - рекох јој смирено.

„Ма немој!" - поново ће она. „Како ја дођох баш до твог телефона!?"

„То се и ја питам" - рекох зачуђено.

„Записао си ми га на листићу истргнутог из бележнице на којој је био утиснут лого твог листа.

„Добро, доћићу сутра у Нови Сад. Чекај ме испред Српског народног позоришта, у 18 сати"...

„Немој да долазиш, лажљивче!" - рече она.

Нисам отишао. Али сам, претходно се распитавши код секретарице Каће, брзо сазнао ко је тих дана службено боравио у Суботици. За време једног доручка у „Борбином" ресторану на шестом спрату, рекох мом и данас врло драгом колеги да се за оно што је урадио на том службеном путу никако не може рећи „Младост - лудост".

На то се он, загрљивши ме, само насмеја, признавши да ни сам не зна због чега је то учинио.

Влада РИСТИЋ

Почетком октобра 1915. Аустроугарска је имала према Црној Гори и Ужичком одреду 51 батаљон и 37 батерија, распоређених по групама дуж границе, почев од Котора, па преко Требиња, Билеће, Гацка и Фоче до Вишеграда. Њихов задатак био је да вежу црногорске снаге. Када је отпочео напад на Србију ове снаге су биле у дефанзиви све до 22. октобра, да би тога дана аустроугарска 62. дивизија, из рејона Вишеграда, прешла Дрину. Међутим, њен напад су зауставили Санџачка војска и Ужички одред. Санџачка војска је водила тешке борбе и спречавала продор аустроугарској 62. дивизији према Ужицу и у правцу Санџака, док је за то време Ужички одред са Доњовасојевићком бригадом, због повлачења српске 1. армије, повучен према Чачку.

За време повлачења српске 1. армије долином Ибра, Санџачка војска је врло успешно штитила њеи леви бок, затварајући све правце од Ужица и Пожеге ка Сјеници и Новом Пазару. У тим борбама нарочито се истакао Јаворски одред који је водио веома тешке и упорне борбе. Тако је, на пример, Карађорђевић шанац на Јавору само у току једног дана три пута прелазио из руке у руку.

Почетком новембра аустроугарске трупе су отпочеле напад и на херцеговачком фронту, али и поред надмоћности нису успеле да пређу гранични фронт на који су Црногорци - ради ојачања - упутили чак и ђаке, учитеље и професоре гимназија из Никшића, Подгорице и Цетиња.

Црногорска војска на фронту дугом 500 километара

Санџачка војска је после одбране на линији Јавор-Кокин Брод-Вишеград-Дрина, по наређењу Врховне команде, 17. новембра отпочела повлачење на линију: Чакор-Мојковац – река Тара. За време повлачења задржавала је аустроугарске снаге и обезбеђивала бок српске војске. Но, иако се приликом наилазаска српске 1. армије под борбом повлачила заједно са њом, она се касније, када се српска 1. армија поаукла, задржала на положајима.

Када је Макензен 25. новембра обуставио даље операције против српске војске, аустроугарска Врховна команда је одлучила да сама нападне Црну Гору и коначно ликвидира српску и црногорску војску. Тај задатак је поверен ојачаној аустроугарској 3. армији. У складу са тим наређењем она је прекинула операције и отпочела прегруписавање снага за нови задатак, што је олакшало иоложај Санџачке војске и српске 1. армије.

Почетком јануара јединице аустроугарске 3. армије налазиле су се: група генерала Саркотића: 19. корпус у Боки Которској; трупе генерала Брауна код Требиња; по један одред код Билеће и Гацког и одред флоте у Боки Которској; 62. дивизија на десној обали Таре, од Челебића до Мојковца; 53. дивизија 8. корпуса код Бијелог Поља, по једна бригада немачке 59. дивизије код Пећи, Рожаја и Берана; 57. дивизија у Приштини.

Према плану команданта аустроугарске 3. армије требало је извршити концентричан напад на Црну Гору ради уништења црногорске и делова српске војске, који су се још налазили у Црној Гори, са тежиштем на фронту 19. корпуса.

Насупрот јаким аустроугарским снагама

Мојковачка битка за заштиту бока српске војске

И ЋАЦИ СЕ БОРИЛИ

Према плану команданта аустроугарске 3. армије требало је извршити концентричан напад на Црну Гору ради уништења црногорске и делова српске војске, који су се још налазили у Црној Гори, са тежиштем на фронту 19. корпуса

налазила се усамљена црногорска војска јачине око 60.839 људи и 155 топова. Њена Санџачка војска била је у распореду са одредом за одбрану Таре од Пиве до Прошћења; Мојковачки одред од с. Поља колашинских до Бјеласице планине; Васојевићи одред на затварању праваца од Бијелог Поља, Сјенице, Рожаја и Берана; Херцеговачки одред од Граховске плоче до Пиве; Ловћенски одред од утока Бојане до Граховске плоче; Старосрбијански одред од Ћафа Морине до утока и општа резерва на линији Даниловград-Никшић.

Било је сасвим јасно да малобројна црногорска војска у дотадашњим борбама исцрпљена и слабо опремљена, неће бити у стању да на фронту од око 500 км спречи аустроугарски продор у Црну Гору.

Тешке борбе Колашинске бригаде

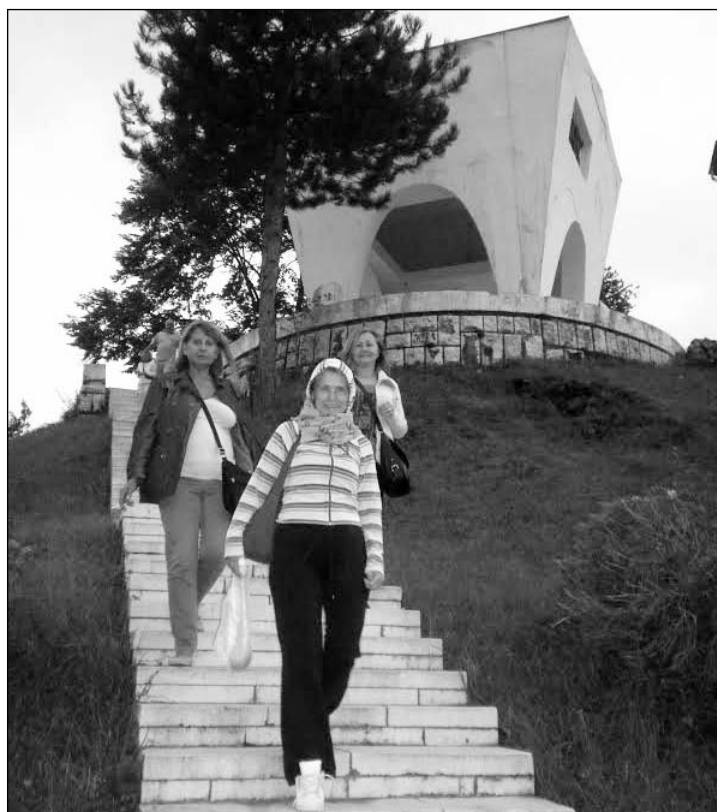
Аустроугарски 8. корпус и 62. дивизија отпочели су 5. јануара 1916. напад на фронт Санџачке војске, надирући главним снагама према Васојевићком и Мојковачком одреду. Иако је пружао снажан отпор, Васојевићи одред се под притиском надмоћнијих снага постепено повлачио, тако да је аустроугарска 59. дивизија тек 10. ја-

ПИШЕ:
професор др
Милоје
ПРШИЋ,
пуковник у пензији

нуара, после уличних борби, успела да заузме Беране. Изјутра, 6. јануара, две аустроугарске бригаде, по једна из 53. и 62. дивизије, отпочеле су напад - правцем Бојна њива, - Развршје - на положаје 1. дивизије Санџачке војске код Мојковца. Пошто су наишле на врло снажан отпор, аустроугарске трупе су тек пред мрак успеле да заузму Улошевину и Бојну њиву, али су пропали сви њихови покушаји да овладају Развршјем, кључем браничевог положаја. Сутрадан, 7. јануара, црногорске снаге су прешле у противнапад. У веома тешким блиским борбама нарочито су се истакли Колашинска бригада која је напала са Развршја и Ускочки батаљон Дурмиторске бригаде који је десном оба-

*Споменик у
Мојковцу место
је где често
долазе потомци
јунака
Мојковачке
битке да одају
пошту палим
браниоцима*

Снаге црногорске војске нису могле да парирају бројнијој и боље наоружаној аустроугарској војсци

Одлучни да заштите бок братске војске приликом повлачења кроз Албанију: црногорска војска на борбеном положају

лом р. Лепенице обишао и напао леви бок и позадину аустроугарских снага на Бојној њиви. Нови напади аустроугарских снага током 8. 9. и 10. јануара били су одбијени.

Овај успех Саниачке војске, а нарочито бој код Мојковца, најбоље је показао спремност и решеност црногорске војске да се бори до краја, без обзира на све тешкоће и усамљеност. Но, ови успеси нису могли поправити тешку ситуацију у којој су се црногорске трупе нашле 9. јануара услед напада аустроугарске групације на правцу Ловћена. Слабе трупе Ловћенског одреда нису биле у стању да се супротставе далеко надмоћнијим аустроугарским снагама. Поред снажног дејства артиљеријске ватре и осећања усамљености после повлачења српске војске, на морално стање црногорских трупа у негативном смислу утицало је и сазнање да црногорска влада води преговоре са Аустроугарском о закључењу мира, тако да су се њене јединице почеле осипати.

На херцеговачком фронту успешно је задржан напад непријатеља, али је и на том правцу, због ситуације на правцу Ловћена, отпочело повлачење. Да би задржала надирање непријатељских трупа са

правца Ловћена, Врховна команда је наредила да се тамо пребаце извесне снаге из Санџачке војске, али оне, због развоја ситуације, нису стигле да узму учешћа на ловћенском фронту.

Тако је ситуација црногорске војске сваким даном постајала све критичнија. Аустроугарске снаге иако је црногорска влада почела преговоре о примирју, наставиле су надријање и 13. јануара ушле у Цетиње, одакле су 16. јануара продужиле у правцу Подгорице, али их је код Царевог лаза задржала Кучко-браоношка бригада.

У подне 16. јануара црногорска влада је усвојила аустроугарски захтев о капитулацији, док су српски официри који су се налазили у црногорској војсци 17. јануара напустили Црну Гору и отишли у Скадар, с тим што је уместо пуковиика Пешића за начелника Штаба Врховне команде одређен сердар Јанко Вукотић.

Решени да се боре до краја

Краљ Никола је са председником владе 20. јануара напустио Црну Гору и пребацио се италијанским торпиљером у Италију. Остатак владе је 21. јануара потписао уговор о капитулацији, а војници су отпуштени кућама. Тиме су завршена дејства црногорске војске у Првом светском рату.

Без обзира на све, са сигурношћу се може констатовати да је црногорска војска била спремна и решена да се бори до краја са српском војском. Она је то показала у борбама 1914. и 1915. борећи се на левом боку српске војске. Њена је велика заслуга и у томе што аустроугарске трупе нису продрле у Санџак и угрозиле бок српске војске у долини Ибра. Бојеви код Берана и Мојковца, у јануару 1916, потврдили су да је она била решена да се бори до краја. Међутим, пошто више није имала услова да продужи рат, а није донета одлука да се повлачи за српском војском, чак ни онда када су пали Ловћен и Цетиње, црногорска војска је доживела судбину да прихвати одлуку краља Николе и црногорске владе и да капитулира.

Операције српске и црногорске војске у ратној 1915. извођене су под изванредно тешким условима. Међутим, иако су у ратовима 1912, 1913. и 1914. године биле физички и материјалино исцрпљене, обе војске су 1915. дале све што је било у границама могућности и часно испуниле своје савезничке обавезе.

Операције из 1915. године су врло поучне како са гледишта односа политике и стратегије у савезничком рату, тако и са гледишта стратегије и тактике. Питање офанзиве према Бугарској у моменту када је она вршила концентрацију најбоље илуструје колико је стратегија српске војске била зависна од политике савезника. Ослањајући се на савезничка обећања да ће упутити снаге у Србију, српска Врховна команда је била принуђена да упорио брани северни фронт, па чак и после бугарског продора у долину Јужне Мораве. Да није било тих обећања српска Врховна команда је могла да благовременим ангажовањем довољно јаким снага отвори правац преко Македоније и осигура везу са савезничким снагама у Солуну. У том случају повлачење српске војске не би се изводило под условима сталне опасности од окружења, нити преко тешко проходних праваца и плапина Црпе Горе и Албаније. Несумњиво је да би извлачење 300.000 српских војника са наоружањем имало изузетно велики војни и политички значај. Неспорио је да су српска и црногорска војска, са савезничким снагама, могле да образују солидан фронт у Македонији. Међутим, због погрешне процене савезника о важности балканског ратишта, српска и црногорска војска су доведене у изузетно тешку кризу са катастрофалним последицама.

Повлачење српске војске вршено је под веома тешким условима. Нису успела три Макензенова покушаја да је окружи и уништи, пошто је српска Врховна команда благовремено предузимала одговарајуће противмере. Све време српске трупе су се бориле са великим жртвовањем.

После дугог повлачења, српска војска је сачувана и поред губитка читаве државне територије. Истина, она је била јако проређена, али се ипак после кратког одмора брзо опоравила и појавила на Солунском фронту, заједно са савезничким снагама.

УРЕЂУЈЕ:
мр сц.
др Часлав
АНТИЋ

Шта би требало да зна свако **ШЕЋЕР У КРВИ** **„НАПАДА“ ОЧИ**

Дијабетичка ретинопатија у својој основи представља оштећење ситних крвних судова мрежњаче.

Настанак дијабетичке ретинопатије не може се спречити, али се правилном терапијом њен почетак може одложити и спречити настанак озбиљних компликација.

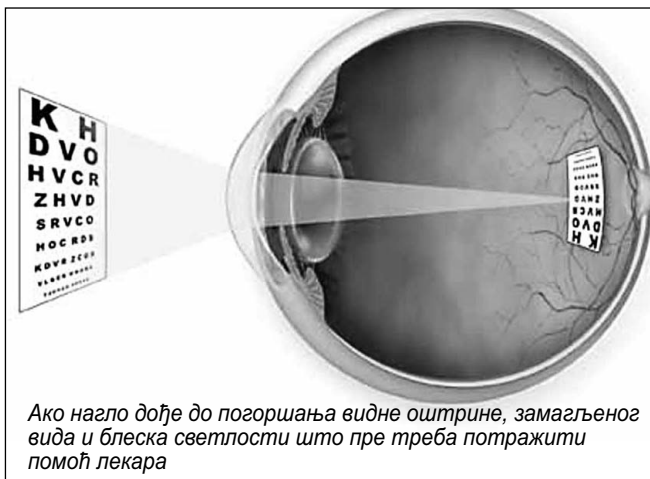
С времена на време треба проверити колико је шећера у крви

ставља комплексну микрохируршку интервенцију којом се отклања крв из стакластог тела и везивно ткиво с мрежњаче.

Како избећи губитак вида

Уколико болујете од дијабетеса, потребно је да знате да се настанак дијабетичке ретинопатије не може спречити, али се правилном употребом терапије њен почетак може одложити и спречити настанак озбиљних компликација. Промене на мрежњачи могу бити присутне без постојања икаквих субјективних тегоба, те је због тога потребно да се редовно, бар једанпут годишње, јавите офталмологу, а у случају израженијих промена на очном дну и чешће. Рутинским прегледом очног дна болест се може дијагностиковати у почетној фази, и касније редовно контролисати. Потребно је да се информисете о својој болести и да се на време јавите лекару уколико уочите нагло погоршање видне оштрине, замагљен вид, појаву блеска светлости или испада у видном пољу, јер у оваквим случајевима само правовремена терапијска интервенција може спречити трајни губитак вида.

Извор: Пензија
др Мирко Нинковић

Ако нагло дође до погоршања видне оштрине, замагљеног вида и блеска светлости што пре треба потражити помоћ лекара

Шећерна болест спада у групу најчешћих хроничних обољења у општој популацији. Може се јавити у старијој и млађој животној доби, често је оскудне симптоматологије у почетној фази, а последице које оставља на организам су тешке. За дијабетес се често каже да је „тихи убица“, због хроничног и непредвидљивог тока, као и честих компликација које представљају озбиљан здравствени проблем за оболеле и друштво у целини, јер нарушавају функционисање оболелих и озбиљан су изазов за здравствени и систем социјалне заштите.

Дијабетес се најчешће јавља у два облика – као инсулин зависни, тип 1, и инсулин независни, тип 2. тип 1 је чешћи у млађој популацији, док је тип 2 повезан са старијом популацијом и присуством одређених фактора ризика. Дијабетес као системско обољење изазива читав низ компликација на неколико органских система, али предњаче компликације на оку, нервном систему и бубрезима. Савременом терапијом дијабетеса значајно је продужен животни век оболелих, али је истовремено и знатно повећана учесталост компликација на овим органским системима.

Последице на жутој мрљи

Дијабетичка ретинопатија представља компликацију дијабетеса на оку. Сваке године узрокује 12 одсто новооткривених случајева слепила у САД, а представља и водећи узрок губитка видне функције у радно способној популацији, односно између 20. и 64. године живота. Дијабетичка ретинопатија у својој основи представља микроангиопатију, односно оштећење ситних крвних судова мрежњаче узроковано повишеном вредношћу шећера у крви. Услед оштећења крвних судова, постепено долази до њихове повећане пропустљивости за састојке крви, као и смањења њиховог броја у мрежњачи, због чега она остаје без довољне количине кисеоника и хранљивих материја за нормално функционисање. Како би се мрежњача одбранила од ових штетних утицаја, она појачано лучи одређене факторе који поспешују стварање нових крвних судова. Нажа-

лост, ови крвни судови су осетљиви и склони честом пуцању и крварењу, што представља основну компликацију која прати дијабетичку ретинопатију. Све ове промене остављају последице и на жутој мрљи, што временом може довести до потпуног губитка видне функције. Обољење у свом клиничком току пролази кроз две фазе – непролиферативну, која се карактерише променама на крвним судовима и знацима хипоксије мрежњаче, и пролиферативну, коју карактерише појава нових крвних судова, крварења и стварања ожиљног ткива мрежњаче које може довести до њеног одлужбљивања и потпуног губитка видне функције.

Дијабетичка ретинопатија је често удружена и с појавом катаракте, неоваскуларног глаукома и глаукома отвореног угла, а клиничку слику може погоршати и постојање хипертензије која је често повезана с дијабетесом.

Лечење дијабетичке ретинопатије на првом месту подразумева правилно лечење шећерне болести, строгу контролу вредности шећера у крви, као и активно учествовање оболелих у превенцији компликација. Поред ових основних мера погоршање дијабетичке ретинопатије може се спречити и ласертерапијом. Ова терапијска процедура се користи кад постоје новоформирани крвни судови, и њом се смањује ризик од настанка крварења, као и потреба ткива мрежњаче за кисеоником. Уколико се ласертерапија не примени на време, ретинопатија се може компликовати масивним крварењем и одлужбљивањем мрежњаче, услед чега може настати потпуни губитак вида. У тим случајевима је могуће применити витректомију, која пред-

ПОВОЉНИ ПРЕГЛЕДИ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

Специјалистичка
неуропсихијатријска
ординација
ДР ЗЕЧЕВИЋ,

Војводе Миленка 13.
Заказивање на
телефоне:
011/361-6221 и 064/26 79 100.
Сајт: www.drzecevic.rs.

И-мејл: ordinacija@drzecevic.rs
Др мед. Миливоје Зечевић,
специјалиста неуропсихијатрије, са
вишегодишњим искуством на
Војномедицинској академији, посебно
повољне услове обезбедио је за војне
пензионере и чланове њихових
породица.

Брза и ефикасна дијета са сувим шљивама

СВАКОГ ДАНА КИЛОГРАМ МАЊЕ

Дијета са сувим шљивама сматра се за једну од најбржих, тако да се препоручује здравим особама које желе да за веома кратко време изгубе вишак килограма.

Искуства испитаника показују да за два до три дана можете скинути и више од три килограма вишка (готово килограм дневно) – што је изванредан резултат! Уколико се спроводи како треба, уз придржавање јеловника и препоручену физичку активност, ефекти могу бити невероватни.

Ако сте се некад информисали о томе колико су ове воћке здраве и корисне за организам, онда вас вероватно и не чуди да је дијета са сувим шљивама толико популарна и данас тражена. Наиме, суве шљиве за мршављење су одличан избор јер убрзавају метаболизам захваљујући својим дијететским влакнима, па се баш због тога често и препоручују у исхрани.

Поред влакана оне садрже још и антиоксидансе, тачније драгоцени бета каротен, затим витамине Е и Ц, фитохемикалије и друге елементе. Када је о минералима који улазе у састав шљива реч, вреди напоменути бакар и калијум.

Препоручени унос износи свега шест сувих плодова дневно и уз помоћ њих ћете снабдети организам са 15 грама шећера, фруктозе и глукозе и са око 25 грама угљених хидрата.

Фитонутријенти који служе за јачање имунитета, неутралисање слободних радикала, али и за очување ћелија које спречавају настанак канцера, такође су саставни део овог воћа.

Ако сте у могућности, савјетујемо вам да дневно узимате барем једну четвртину шоље сувих шљива, јер на тај начин уносите 17 процената потребног дневног уноса витамина А.

Иста количина сувих шљива садржи 15 одсто дијететских влакана (оне нам помажу за регулисање шећера у крви) и 10 одсто од препоручене дневне вредности калијума (конзумирањем намирница богатих калијумом можемо смањити ризике од повишеног крвног притиска, срчаног удара као и других срчаних обољења). У 100 г сувих шљива налази се близу 270 калорија.

Ево и какав мени предлаже дијета са сувим шљивама за један дан:

ДОРУЧАК:

– 6 сувих шљива

УЖИНА:

– једна јабука

РУЧАК:

– једна виршла и кувано јаје.

ПОПОДНЕВНА УЖИНА:

– исто што и за ручак

ВЕЧЕРА:

– чаша нискомасног јогурта

Као што се да приметити из јеловника, брза дијета са сувим шљивама прилично је рестриктивна, те се због тога никако не

сме држати дуже од три дана.

Овако строгу дијету смеју да примењују само здраве особе. Најбоље би било да се најпре консултујете са лекаром пре него што кренете са њом.

Физичка активност веома је битна, односно помаже у постизању још бољих и видљивијих резултата.

Уколико будете кориговали само исхрану, дијета са сувим шљивама ће постићи одређене резултате, али они нису ни приближни резултатима који укључују и свакодневну физичку активност.

Не мисли се, наравно, на неко посебно тренирање, већ лагано трчање од 15 до 20 минута, брзо ходање у природи или нешто треће, што вам највише одговара.

Постоји варијанта где се сваког другог дана користи дијета, а између се једе нормално (опет напомињемо да је физичка активност изузетно пожељна). Дакле, дијету можете проширити на шест дана, али тако да се један дан придржавате јеловника дијете, другог дана једете нормално и тако у круг.

Суве шљиве регулишу пробаву и убрзавају метаболизам

Дијета са сувим шљивама може бити и те како корисна за убрзање метаболизма и оздрављење целокупног пробавног тракта.

Плодови ове биљке, било свежи или сушени, припремљени у компоту, користе се као природан лек против затвора и наша народна медицина их нарочито цени.

Осим што се суве шљиве употребљавају за мршављење и дијету, оне су веома добре за превенцију бројних кардиоваскуларних (срчаних) обољења, смањење ризика од појаве дијабетеса (шећерне болести), као и за балансирање доброг и лошег холестерола у крви.

Подједнако су ефикасне и за здравље костију (одлични су борци против остеопорозе), побољшавају вид, спречавају убрзано старење, али се користе и код проблема са бубрезима и боловима у жуци.

Суве шљиве у компоту нарочито се препоручују особама које оболијевају од хемороида. Оне ће учинити столицу мекшом и волумизирањем, те ће дефекација бити знатно лакша и протећи ће без икаквих тегоба и сметњи.

Ако имате озбиљних проблема са затвором столице и опстипацијом, онда се обавезно консултујте са вашим лекаром око дозирања сувих шљива, никако не започињите дијету без тога.

Каква су искуства корисника са овом ди-

јетом?

Уколико се будете редовно придржавали плана исхране и физичке активности (20 минута дневно) дијета са сувим шљивама ће бити веома ефикасна.

Приметан је утицај и метаболизма који варира код сваке особе, али искуства испитаника показују да се у просеку може гу-

Како спречити поједине болести

ЧАЈЕВИ И ЛЕКОВИТО БИЉЕ

Правилно и често прање руку је најбољи начин да се смањи преношење вируса, а нарочито после кијања, кашљања или контакта са неким или нечим што може бити контактирано.

Превентивно делују и редовно вежбање, антиоксиданси (витамин А, витамин Ц, витамин Е, селен, екстракт семена грожђа), биофлавоноиди (из воћа), црно вино, високе дозе витамина Ц и бели лук или суплементи белог лука. Према резултатима једне британске студије, пацијенти који су узимали бели лук су имали 70 одсто мање грипа и трајање је било 80 одсто краће.

Болно, црвено грло, упала грла - прополис (капи, спреј за грло, пастиле), чај жалфије за испирање, спрејеви за грло на бази комбинација прополиса и антисептичног лековитог биља - жалфије, нане, еукалиптус, матичњака.

Запушен нос, секрет из носа - инхалације (у врелу воду се капе пар капи етарског уља еукалиптус, бор, кедр, тимјан или др), прополис спреј за нос, раствор морске воде.

Грозница, температуре - чај од зове, хајдучка трава, нана, кора врбе (за температуру), чај од шипка (за надокнаду витамина).

Против упала - бели лук, прополис.

Природни имуностимулатори - ехинацеа, цинк, прополис.

бити по један килограм дневно.

Шљиве вам свакако неће шкодити ако сте доброг здравља, али водите рачуна да не претерате са дневним уносом. Никако се не препоручује да дијета држи дуже од три до четири дана јер је веома захтевна и строга (што се види по јеловнику).

Консултација са лекаром обавезна је код особа који имају здравствених проблема. Осталима се такође препоручује разговор са медицинским стручним лицем јер, као већина других, тако и дијета са сувим шљивама може да буде презахтевна за људски организам.

Ову дијету не могу баш сви примењивати (проблеми са столицом и слично).

Резиме целе приче је да су суве шљиве веома здраве за човека, тако да се брза дијета са сувим шљивама препоручује за скидање вишка килограма, али и као одлична превенција за бројне тегобе.

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА

Љубомир Драгањац

Година XIV ■ Број 144 ■ Јануар 2016.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

Др Часлав Антић, мр Александар
Симоновски, Радисав Ристић, Ранко
Бабић, Будимир М. Попадић, Никола
Оташ, Душан Старчевић

ДОПИСНИЦИ

Добросав Алексић (Алексинац),
Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добит
(Сремска Митровица), Радивоје
Здравковић (Подгорица),
Ило Михајловски (Чачак),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Жељко Будимски (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ

Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА

Редакција

ДИСТРИБУЦИЈА

Павле Лучић

Лист излази месечно.

Тираж: 3.000 примерака

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА

Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

CIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ISSN
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

*Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ, из Београда, ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“, тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте прима понедељком, средом и четвртом: зими од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

*Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ, из Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел. 015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима: четвртом од 18.00 - 19.00 часова;

За потребе војних пензионера ови адвокати обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић). Редослед адвоката дат је по редоследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

Рат је завршен,
дезертери - на своја места!

После рата, многи борци су демобилисани, а многи деморалисани.

Док су борци држали ватрене линије, вође су повлачили линије разграничења.

У рату је спас, повикаше бескућници, па одоше у рат.

Неки борци су рат преспавали, а многи су нашли праву згоду, па препливали Дрину воду.

Некима је прошлост ратна, а садашњост повратна.

Митар Пејић

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стоматолошка ординација „Президент М“, Звездара, Михаила Булгакова (бивша Душана Петровића Шанета) 46, са тимом искусних стручњака, војним пензионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматолошки преглед, консултација и стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге (протезе, пломбе, надogradње и друго), уз значајне финансијске погодности – плаћање на рате или са попустом, у зависности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све стоматолошке услуге брзо, квалитетно и повољно.**

Телефони за контакт и информације: **011/342-7481, 063/214-800, 064/135-1487.**